

גרינברג ושות' - רואי חשבון
Greenberg & Co. - C.P.A. (Isr.)

מוטה גור 7, פארק אולימפיה, בנין C, ת.ד. 7133 פ"ת 4917002 | טל: 073-7374374 | פקס: 073-7374384

חוזר מקצועי לעצמאים לשנת המס 2022

(כולל עצמאים המעסיקים עובדים)

(החוזר נמצא גם באתר האינטרנט של משרדנו בכתובת
www.green-cpa.com)

תוכן העניינים

- 2 -	1. תכנוני מס – לשנת מס 2022
- 3 -	2. נתונים לתיאום הוצאות מסוימות לשנת המס 2022
- 3 -	א. החזקת רכב-שווי שימוש ברכב
- 6 -	ב. כיבודים במקום העסק
- 6 -	ג. אירוח
- 6 -	ד. מתנות
- 7 -	ה. הוצאות אשל בארץ
- 7 -	ו. הוצאות נסיעה ואשל בחו"ל
- 8 -	ז. הוצאות לינה וארוחת בוקר
- 9 -	ח. הוצאות ביגוד
- 9 -	ט. הוצאות הניתנות לניכוי בשל עבודה ממקום מגורים
- 10 -	י. הוצאות החזקת טלפון נייד (טלפון סלולארי)
- 11 -	יא. זיכוי ממס בשיעור של 35% בשל תרומות למוסדות ציבור עפ"י ס' 46 לפקודת מס הכנסה
- 11 -	יב. שיעור הפחת לגבי מחשבים
- 12 -	3. נתונים יסודיים לחישוב המס המגיע לשנת המס 2022
- 12 -	א. מדרגות ההכנסה ושיעורי המס (מההכנסה מיגיעה אישית)
- 12 -	ב. נקודת זיכוי (סעיף 33 א' לפקודת מס הכנסה) - שנתי
- 12 -	ג. הכנסה מזכה (סעיף 47, 45 לפקודת מס הכנסה) - שנתי
- 15 -	ד. תקרת סכומי מענק הפטור ממס עקב ניתוק יחסי עובד-מעביד (פרישה, פיטורין וכו')
- 15 -	ה. הפרשות לקרן השתלמות לעצמאיים
- 15 -	4. מיסוי השוק הפנסיוני
- 16 -	א. קופות גמל ופיצויים
- 19 -	ב. קופה מרכזית לפיצויים
- 21 -	ג. משיכת כספים מקופות גמל לתגמולים ומקופת גמל לקיצבה
- 23 -	ד. פנסיה חובה
	5. החלת חובת הפרשה לחיסכון פנסיוני לעצמאים (במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית לשנת התקציב 2017
	2018) - 25 -
- 26 -	6. חוק הביטוח הלאומי - הרחבת הגדרת "עובד עצמאי" וחלוקת דמי ביטוח לאומי בין בני זוג
- 26 -	א. כללי
- 26 -	ב. המצב החוקי לאחר התיקון
- 26 -	ג. חלוקת דמי ביטוח בין בני זוג
- 26 -	7. ניכוי מס במקור מתשלום דמי שכירות
- 27 -	8. מיסוי שוק ההון
- 27 -	מיסוי הכנסות פיננסיות של יחידים (כולל קיזוז הפסדים בשוק ההון)
- 30 -	9. מיסוי הכנסות שכר דירה למגורים בישראל
- 32 -	10. שמירת מערכת החשבונות
- 33 -	11. עדכון חקיקה – תיקון לחוק הגנת השכר
- 34 -	12. חוק המילואים
- 36 -	13. מע"מ – דיווח מקוון וציון מספר רישום של קונה על גבי חשבונית
- 37 -	14. חובת הגשת דוח שנתי מקוון ליחיד
- 37 -	15. עוסקים הרשאים לדווח על בסיס מזומן למע"מ
- 38 -	16. החזר מע"מ בגין חוב אבוד ע"י הוצאת הודעת זיכוי מס
- 39 -	2. הוראות כלליות להוצאת הודעת זיכוי מס
- 40 -	3. הגשת בקשה להחזר מס תשומות בגין חשבוניות מס שלא נכללו בספרי החשבונות
- 40 -	17. מס הכנסה – הוראות לגבי בני זוג שיש להם מקור הכנסה משותף
- 41 -	18. שינויים במס רכישה בגין רכישת דירות מגורים

- 41 -	העברות כספים לחו"ל	.19
- 41 -	התיישנות גביית חובות בביטוח לאומי	.20
- 43 -	תיקוני מס במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית לשנות התקציב 2015 ו- 2016	.21
- 44 -	הטלת מס על בעלי 3 דירות ומעלה ("ריבוי דירות")	.22
- 44 -	תכנית חסכון לכל ילד	.23
- 46 -	החוק לצמצום השימוש במזומן	.24
- 51 -	חובת דיווח לרשות המסים על מקורות המימון לרכישת מקרקעין	.25
- 52 -	סיוע ממשלתי בעקבות משבר הקורונה	.26
- 52 -	פטור ממס לעיוור ונכה	.27
	הגדלת סכום ההכנסה המרבית לעניין זכאות לקצבת אזרח ותיק (זיקנה), לנשים ולגברים	.28
	- 54 -	
- 54 -	תכנוני מס החייבים בדיווח למס - הכנסה	.29

1. תכנוני מס – לשנת מס 2022

פעולות עסקיות מסוימות שיבוצעו עוד לפני תום שנת המס יכולות, במקרים מסוימים, להקטין את חבותכם במס בשנה השוטפת.

ברוב המקרים מדובר בהקדמת פעולה או דחייתה לשנה שלאחריה ולכן צריך לקחת בחשבון שהקטנת ההכנסה השנה פירושה הגדלתה בשנה הבאה.

רכישת מוצרים ושירותים מסוימים תחשב כהוצאה עוד השנה כל עוד תהיה בסכומים סבירים. צריך לזכור שלפקידי השומה הסמכות לפסול עסקות חריגות. ניתן למשל להקדים רכישת צרכי משרד (לא כולל ציוד הנחשב כרכוש קבוע), צרכי ניקיון, לערוך תיקונים ושיפוצים בהיקף סביר ולהקדים תשלומים שונים לחודש דצמבר כגון מסי עירייה, חשמל וכד'. גם את המשכורות והוצאות הנלוות עבור דצמבר צריך לשלם לפני סוף השנה. הוא הדין כמובן בתשלומים לקרנות פיצויים, השתלמות וגמל.

המדווחים על בסיס מזומנים יכולים לדחות קבלת הכנסות באופן סביר לשנה הבאה. קבלת שיק הנושא תאריך פירעון עתידי לא נחשבת כהכנסה חייבת עד לפירעונו או הסבתו לאחר. מודגש בזה שחובה להוציא קבלה או אשור (מפנקס תיקני מודפס וממוספר מראש) גם על שיק דחוי מיד עם קבלתו.

בנוסף לפעולות העסקיות שצוינו לעיל ניתן להקטין את החבות במס גם על ידי השלמת תשלומים אישיים המזכים את המשלם בזיכוי או בניכוי מההכנסה. כך למשל תשלומיו של עצמאי לביטוח לאומי מזכים אותו בניכוי 52% מהתשלום מההכנסה החייבת אך זאת בתנאי ששולמו בפועל עד סוף שנת המס. לכן ניתן להקדים התשלום לביטוח הלאומי שפירעונו בינואר. הסכום שישולם בדצמבר ייכלל באשור הביטוח הלאומי הניתן לצורך הניכוי ממס הכנסה. ניתן לשלם הפרשי שומה של ביטוח לאומי בתשלומים באמצעות כרטיס אשראי עד ליום 27.12.20 והסכום הכולל ייחשב כתשלום השנה לצורך מתן זיכוי ממס.

מי שאינו משלם מס מקביל באמצעות ביטוח לאומי (כלומר מי שאינו חבר באף קופת חולים) יכול לדרוש ניכוי בעבור סכומים שהוא הוציא על ביטוח רפואי בחברת ביטוח כתחליף למס מקביל בסכום שלא יעלה על המס המקביל שהיה מתחייב בו אילו היה חבר בקופת חולים.

הוצאות רפואיות אינן מותרות לניכוי, למעט הוצאות להחזקת בן משפחה (ילד, בן זוג או הורה) במוסד סיעודי וגם זאת רק אם ההוצאה בשל כך עולה על 12.5% מהכנסתו של המשלם. חשוב גם להשלים את התשלומים לקופות גמל ולביטוח חיים. כל זאת עד לסכום המרבי המזכה בניכוי או זיכוי ממס. את חישוב הסכומים המותרים לניכוי ביחס להכנסתכם נוכל לערוך אם תפנו אלינו בהקדם.

הדברים שצוינו לעיל הינם להדרכה כללית בלבד. לכל עסק אפשרויות ואף מגבלות שונות בתכנון מס ולכן נבקשכם בכל מקרה של ספק להתקשר עם משרדנו.

כדאי לציין שתנאי הכרחי לקבלת החלטות בתכנון מס הם ספרי חשבונות מעודכנים ורישום הוצאות תוך הבחנה בין הוצאות הראויות לניכוי ובין כאלה שניכוין אינו מותר.

2. נתונים לתיאום הוצאות מסוימות לשנת המס 2022

להלן ריכוז הנתונים לתיאום הוצאות מסוימות לשנת המס 2022 (1-12/22) לצורך הדוח המותאם לצרכי מס לשנת המס 2022:

א. החזקת רכב- שווי שימוש ברכב

א (1) החזקת רכב

ביום 31.12.07 פורסמו תקנות מס הכנסה, בתוקף מ- 1.1.2008 בנושא ניכוי הוצאות רכב ושווי שימוש ברכב שעיקריהן הם כדלקמן:

1. בוטלה נוסחת הק"מ (לפי נוסחה זו 9,900 ק"מ הראשונים בשנה, נחשבו כשימוש פרטי שההוצאות בגינם אינם מוכרות).
2. להגדרת "רכב" נוסף אופנוע שסיווגו L3 היינו ההכרה או אי ההכרה בהוצאות רכב יכלול גם הוצאות החזקת אופנוע שסיווגו L3 (נפח מנועו עולה על 125 סמ"ק, והספק מנועו מעל 33 כוח סוס).
3. מהגדרת "רכב" מועט (לא נכלל) רכב תפעולי.
4. הוספה הגדרת רכב תפעולי כדלקמן:
"רכב תפעולי" - רכב שהתקיים בו, להנחת דעתו של פקיד השומה, אחד מאלה:
(1) הרכב הוא רכב ביטחון, כהגדרתו בתקנות התעבורה, התשכ"א-1961, המשמש בפעילות מבצעית או ביטחונית בלבד.
(2) הרכב לא הועמד לרשות עובד כלשהו של המעביד, הוא משמש רק לצורכי המעביד או בעל משלח היד או העסק, לפי העניין, מקום העיסוק של המעביד, של בעל משלח היד או של בעל העסק, לפי העניין - אינו בבית מגוריו ובתום שעות העבודה הרכב אינו יוצא מחוץ למקום העיסוק. (מס הכנסה דורש תצהיר מבסס).
5. המשמעות הינה כי הוצאות החזקת רכב תפעולי, לפי ההגדרה דלעיל, בין אצל מעביד שהוא חברה או עמותה ובין אצל בעל משלח יד או בעל עסק שהינו עצמאי - יוכרו כולם.
6. יוכרו גם מלוא הוצאות החזקת רכב בשל רכב (פרטי, מסחרי וכו') שהמעביד (חברה, עמותה או עצמאי) העמיד לרשות עובדו (רכב צמוד) (במקרה זה יתווספו למשכורתו של העובד שווי שימוש ברכב כמפורט להלן).
7. יוכרו כבעבר מלוא הוצאות החזקת רכב שמשקלו הכולל המותר יותר מ- 3,500 ק"ג.
8. הכרה בהוצאות החזקת רכב של רכבים אחרים (היינו - רכב שאינו תפעולי ורכב שאינו צמוד לעובד) יהיו במגבלות הבאות:
לגבי רכב, למעט אופנוע שסיווגו L3 (אופנוע שנפח מנועו עולה על 125 סמ"ק והספק מנועו מעל 33 כוח סוס) סכום הוצאות החזקת רכב בניכוי שווי השימוש ברכב כפי שנקבע בתקנות מס הכנסה (שווי השימוש ברכב), התשמ"ז-1987 להלן-תקנות שווי השימוש), או סכום בגובה 45% מהוצאות החזקת הרכב, לפי הגבוה (נכון - גם לגבי עצמאי כמובן).
לגבי אופנוע שסיווגו L3 סכום הוצאות החזקת רכב בניכוי שווי השימוש כפי שנקבע בתקנות שווי השימוש, או סכום בגובה 25% מהוצאות החזקת הרכב, לפי הגבוה.
9. יש לציין כי את הקילומטרים יש עדיין לספור, היינו לרשום את מונה הק"מ ל-31.12.22 ולכל סוף שנה שלאחריו, יתכן מצב שבו פקיד השומה לא יתיר בניכוי את הוצאות הרכב

מפני שלא נרשם מספר הקילומטרים. כמו כן רישום רווח הון בעת מכירת רכב בידי יחיד שלא הותרו בו כל ההוצאות, מצריך חישוב קילומטרים.

10. סוגי הוצאות החזקת רכב הן רשימה "סגורה" של הוצאות שהוגדרו בתקנות כדלקמן: רישוי, ביטוח מקיף, ביטוח חובה, דמי שכירות, דלק, שמנים, הוצאות תיקון ואחזקה, הוצאות חניה שלא במקום העיסוק הקבוע, אגרה לכביש חוצה ישראל ופחת לפי סעיף 21 לפקודת מס הכנסה.

- א. לגבי חברה – יש להקפיד שבטופס י"א (פחת לצורכי מס) ירשם פחת נצבר מלא לפי שעור פחת שנתי, כנדרש בתקנות (בד"כ 15%), מיום רכישת כלי הרכב (גם אם לא נדרש מלוא הפחת בפועל).
- ב. הוצאות חניה שלא במקום העיסוק הקבוע, שהוצאו בייצור הכנסה יתווספו ל"הוצאות החזקת רכב" ויתרו בניכוי על פי התקנות. הוצאות חניה במקום העיסוק הקבוע או בסמוך לו, יותרו בדרך כלל במלואן (ובאם מדובר בתשלום על בסיס קבוע ולא בתשלום לפי שעות חניה בפועל).
- ג. הגדלת הזקיפה של שווי השימוש ברכב – ביום 31 בדצמבר 2007 פורסמו תקנות מס הכנסה (שווי השימוש ברכב) (תיקון), התשס"ח-2007. לפי התקנות, החל מינואר 2008 יועלה בהדרגה שווי השימוש ברכב הנזקף לשכר עובד המקבל רכב ממקום העבודה לפי קבוצות מחיר המצוינות ברישיון הרכב. בנוסף נקבע בתקנות גם שווי שימוש לאופנוע שסיווגו L3.

- להלן הנתונים על סכום השווי בשנת 2022 לחודש (לפי שיטת קבוצות המחיר):

<u>שווי השימוש</u>	<u>קבוצה</u>
<u>בשנת 2020</u>	
2,800	1
3,030	2
3,900	3
4,680	4
6,470	5
8,390	6
10,790	7
930	אופנוע L3

א (2) שווי שימוש ברכב

1. החל מחודש ינואר 2011 השתנתה שיטת זקיפת שווי שימוש פרטי ברכב צמוד שמקבל עובד שכיר ממעבידו, כך שבמקום סכומים קבועים לפי 7 קבוצות המחיר הנ"ל, מחושב שווי השימוש כאחוז ממחיר המכירון של הרכב. השיטה החדשה חלה על כל רכב שנרשם לראשונה מיום 1.1.2010, ואילו על כלי רכב קיימים וכלי רכב שנרשמו עד 1.1.2010, תמשיך לחול שיטת קבוצות המחיר.

שיעור שווי השימוש החודשי שנקבע לשנת 2022 הוא לפי השיטה הליניארית 2.48% ממחיר המכירון של הרכב, כאשר תקרת מחיר המכירון לעניין חישוב שווי השימוש בשנת 2022 הינה 518,190 ₪.

כמו כן תבוצע בשנת 2022 הפחתה בזקיפת שווי השימוש, בסך 500 ₪ לחודש, לכלי רכב היברידיים שאינם נטענים מרשת החשמל ללא קשר למועד הרכישה, כלומר הן לרכב היברידי קיים והן לרכב היברידי שנרשם מיום 1.1.2010. הקלה זו הינה חלק מהוראת

שעה עד סוף 2025. (לגבי רכב חשמלי יופחת מסכום זקיפת שווי השימוש 1,200 ₪ לחודש, ובגין רכב היברידי שנטען מרשת החשמל- גם כן עד סוף שנת 2022 – 1,000 ₪ לחודש).

להלן לוח המשווה בין זקיפת שווי השימוש לפי שיטת הקבוצות ולפי השיטה הליניארית, בשנת 2022 (לחודש).

שווי שימוש ליניארי-2.48%	שווי לפי קבוצות	קבוצת מחיר	מחיר ש"ח
ש"ח	ש"ח		ש"ח
עד 2,623	2,800	1	עד 106,000
3,174 – 2,623	3,030	2	128,000 – 106,001
3,749 – 3,174	3,900	3	151,000 – 128,001
4,216 – 3,749	4,680	4	170,000 – 151,001
5,481 – 4,216	6,470	5	221,000 – 170,001
7,787 – 5,481	8,390	6	314,000 – 221,001
12,851 – 7,787	10,790	7	518,190 – 314,001

2. להלן טבלת סיכום מרכזת להכרה בהוצאות החזקות רכב:

התרת הוצאות החזקות אופנוע L-3	התרת הוצאות החזקות רכב		
כל ההוצאה תותר בניכוי	כל ההוצאה תותר בניכוי במקביל יש לזקוף שווי	צמוד	מעביד
כל ההוצאה תותר בניכוי	כל ההוצאה תותר בניכוי	לא צמוד (רכב תפעולי)	
	כגובה מבין:		עצמאי
1. הוצאות החזקות אופנוע בניכוי שווי רעיוני	1. הוצאות הרכב בניכוי שווי רכב רעיוני		
2. 25% מההוצאה	2. 45% מההוצאה		

3. לאוטובוסים ציבוריים ומוניות יוכרו 90% מההוצאה (רכב שסיווגו M1).

4. בעקבות הסכם פשרה שנחתם מול רפא"ל, פרסמה רשות המסים הנחייה בנוגע לרכבי חברה אשר אינם מוצמדים לעובד ספציפי (רכב מאגר).

לצורך הבהרה רכבי מאגר הינם רכבים אשר משמשים את העסק לפעילות שוטפת ואינם מוצמדים לעובד מסוים.

ישנם מקרים בהם המעביד מבקש לתת את הרכב לעובד על מנת שיחזור איתו הביתה ויגיע איתו לעבודה למחרת, מסיבות "טובות" – למשל – אם העובד סיים את העבודה בשעה מאוחרת, או שהעובד נסע עם הרכב מחוץ למקום העבודה באותו יום ואין הגיון בדרישה ממנו להחזיר את הרכב לעבודה, ולנסוע הביתה בתחבורה אחרת.

נקבע שבמקרים אלו, אין צורך לזקוף שווי לעובד ובלבד שהרכב נשאר אצל העובד לא יותר מלילה אחד בחודש. במידה והרכב נשאר אצל העובד יותר מפעם אחת בחודש יש לזקוף שווי יחסי (היחס בין מס' הלילות בהם העובד החזיק ברכב למס' הימים בחודש) וזאת בכפוף לעמידה בתנאים הבאים:

1. הרכב הועמד לרשות העובד עד 10 ימים בחודש ולא יותר מ- 100 ימים בשנה.
2. לא הוצמד לעובד רכב אחר באותו חודש.
3. מדובר ברכב המשמש לפעילות השוטפת.
4. הרכב נשאר אצל העובד למשך הלילה בלבד ויוחזר בבוקר למחרת.
5. הרכב מוצמד לעובד באופן אקראי ולא שיטתי ועל פי אישור של גורם מוסמך.
6. הרכב נמצא ברשות העובד רק במהלך ימי העבודה ולא בסופי שבוע, חגים, ימי חופשה וכו'.

אי עמידה בתנאים אלו תחייב זקיפת שווי שימוש חודשי מלא לעובד.

ב. כיבודים במקום העסק

לעניין זה:
מקום עיסוק – מקום שבו מנהל הנישום דרך קבע את עסקו.
הוצאות כיבוד יותרו כדלקמן: 80% מההוצאות שהוצאו לכיבוד קל במקום העיסוק של הנישום.
לעניין זה, "כיבוד קל" - שתייה קרה או חמה, עוגיות וכיוצא באלה, פרטי מזון קלים הניתנים לאורח, וכמו כן פירות וירקות העונה.

לפי דברי הסבר של רשויות המס:

(א) הכוונה לכיבוד קל כאמור, הניתן לאורח, המבקר במקום העסק לצרכים עסקיים. לא ייכללו בגדר "כיבוד" ארוחות הניתנות לאורח - גם לא ארוחות עסקיות. על ארוחות יחולו הוראות תקנה 3 הקובעת כי לא יותר ניכוי הוצאות בשל אירוח בארץ, למעט ניכוי הוצאה סבירה לאירוח אדם מחו"ל.

(ב) כמו בעבר וכפי שנפסק בפס"ד "עוף ירושלים", לא ייחשב "כיבוד" מתן משקה או אוכל לעובדים, שכן הם אינם בגדר אורח שנהוג לכבדו.

(ג) על אף הקביעה הברורה כי 80% מההוצאות הכיבוד מותרים בניכוי, עדיין עומדת לפקיד השומה הסמכות לבחון מקרים בהם הוצאות הכיבוד נראות מופרזות, כמו למשל לעומת מחזור או לעומת הוצאות העבר.

ג. אירוח

הוצאות אירוח, כולל הוצאות כיבודים שלא במקום העסק, אינן מותרות בניכוי כלל, פרט להוצאות אירוח אורחים מחו"ל המותרות בניכוי ללא תקרה במידה שהן סבירות ונוהל לגביהם הרישום הנדרש. (שם האורח והארץ ממנה בא, מספר ימי האירוח ונסיבותיו, הקשר לספק וסכום ההוצאה).

ד. מתנות

1. מתנות לספקים ולקוחות בשל קשר עסקי

אם המתנה ניתנה בישראל עד ל-220 ₪ למקבל לשנה.

אם המתנה ניתנה בחו"ל עד ל-15 דולר של ארה"ב לאדם לשנה.

התרת ההוצאה מותנית ברישום פרטי זיהוי המקבל, מקום נתינת המתנה וקבלות לאימות ההוצאה.

2. מתנות לעובדים

יצוין כי מתנות לעובדים לרגל אירוע משפחתי (חתונה, בר-מצווה, ברית) יוכרו גם כן באותו סכום המוכר לגבי מתנות לספקים וללקוחות בשל קשר עסקי כאמור לעיל, היינו בגבולות הסכום של 220 ₪ לשנה.

ה. הוצאות אשל בארץ

החל מ- 1.1.2011 בוטלה ההכרה בהוצאות אשל בארץ למעט הוצאות בשל ארוחת בוקר הכלולה במחיר לינה המותרת בניכוי.

ו. הוצאות נסיעה ואשל בחו"ל

ההוצאה תותר בניכוי אם הנסיעה והשהייה היו הכרחיים לייצור ההכנסה, ובכל מקרה חייב הנישום להוכיח שהנסיעה הייתה הכרחית לייצור הכנסתו. לכן אנו ממליצים לשמור על כל תיעוד המתייחס למהות הנסיעה ומטרתה כגון התכתבות עסקית עם אנשים ופירמות אצלם ביקר הנוסע, כרטיסי כניסה לירידים ותערוכות וכל מסמך אחר המוכיח שהנסיעה הייתה עסקית.

בנסיעות לצורך השתלמות בתחום עיסוקו של המשתלם צריך לשמור על תוכנית ההשתלמות ורצוי גם הוכחות על השתתפות בה בפועל.

וזאת בנוסף למילוי דוח הנסיעה ושמירת המסמכים הכספיים להוכחת ההוצאות שהוצאו.

תקרת ההוצאות שתותרנה בניכוי בשנת המס 2022- הינה כדלקמן:

(1) הוצאות טיסה

- הוצאה עבור כרטיס במחלקת תיירים או עסקים - תותר במלואה.
- הוצאה עבור כרטיס במחלקה ראשונה - תותר עד לגובה מחיר כרטיס במחלקת עסקים באותה טיסה.

(2) הוצאות לינה

בנסיעה אשר כללה עד 90 לינות – עבור 7 הלינות הראשונות יוכרו כל ההוצאות אך לא יותר מ- 313 דולר ללינה, לפי הנמוך (לפי קבלות).

עבור שאר הלינות בתקופה הנ"ל - אם מחיר כל לינה לא עלה על 137 דולר תותר כל ההוצאה. אם ההוצאה עלתה על 137 דולר יוכרו 75% מההוצאה אך לא פחות מ-137 דולר ולא יותר מ-235 דולר ללינה.

בנסיעה אשר כללה יותר מ-90 לינות - יוכרו ההוצאות לפי קבלות אך לא יותר מ-137 דולר ללינה עבור כל הלינות.

לעניין זה גם שתי נסיעות או יותר שלא הייתה ביניהן שהייה רצופה בישראל של 14 יום לפחות ייחשבו בנסיעה אחת. נראה כי ימי השהייה בארץ לא יובאו בחשבון מספר הלינות.

(3) הוצאות אשל

אם נדרשו הוצאות לינה – עד 88 דולר לכל יום שהייה.
אם לא נדרשו הוצאות לינה – עד 147 דולר לכל יום שהייה ללא הבדל בתקופת שהייה בחו"ל. (יש לציין כי יש להוציא בפועל את הוצאות השהייה לצורך הכרה בהם כהוצאה).

(4) הוצאות בגין שכירת רכב

הסכום שיותר בניכוי יהיה הסכום שהוצא בפועל בגין שכירת רכב לפי קבלות אך לא יותר מ- 69 דולר ליום.
לפי עמדת שלטונות מס הכנסה הסכום הנ"ל כולל את כל ההוצאות לרכב, לרבות דלק, שירותים וכל הוצאה אחרת.

(5) הוצאות עסקיות אחרות

לא חל כל שינוי לגבי הוצאות עסקיות אחרות שנעשו בחו"ל כגון: טלפונים, אירוח ספקים או לקוחות וכיו"ב (כנגד קבלות) והללו מותרים בניכוי ללא כל הגבלה. יצוין, שההוצאה למתנות הניתנות ללקוחות בחו"ל מוגבלת ל-15 דולר לכל מקבל מתנה (יש לצרף רשימת מקבלים).

(6) הוצאות בשל חינוך ילדים

לגבי התרת הוצאות לחינוך ילדים בשל שהייה בחו"ל בתקופה רצופה העולה על 10 חדשים:
הוצאות אלו יותרו בניכוי (גם בשל תקופת 10 החודשים הראשונים) בשל ילדים שטרם מלאו להם 18 שנה בשנת המס, בסכום שלא יעלה על 784 דולר לחודש לכל ילד. יו"ר רשות המסים רשאי להגדיל את הסכום האמור בהתחשב במקום המגורים ובתנאי הלימוד.

(7) הוצאות בארצות יקרות במיוחד

יו"ר רשות המסים קבע שבארצות המפורטות להלן יוגדלו הסכומים הנקובים בסעיפים (2) ו-(3) לעיל ב- 25%.

להלן רשימת המקומות לגביהם ניתן לדרוש בשנת 2022 הוצאות לינה ושהייה מוגדלות ל-125% מההוצאות הרגילות: אוסטריה, אוסטרליה, איטליה, איסלנד, אירלנד, אנגולה, בלגיה, בריטניה, גרמניה, דובאי, דנמרק, הולנד, הונג קונג, טאיוואן, יוון, יפן, לוקסמבורג, נורווגיה, ספרד, עומאן, פינלנד, צרפת, קטר, קוריאה, קמרון, קנדה, שבדיה, שוויץ.

ז. הוצאות לינה וארוחת בוקר

1. הוצאות לינה בתפקיד לא יותרו אם הלינה נעשתה במרחק של פחות מ- 100 ק"מ ממקום העיסוק הקבוע או ממקום המגורים. הוצאות לינה בתפקיד שנעשתה במרחק של 100 ק"מ ויותר יותר ברמת ההוצאה הנקבעת בחו"ל החל מהלינה השמינית ואילך (סעיף ה' להלן) כשהיא מתורגמת לשקלים לפי השער היציג הידוע במועד הלינה. הוצאות הלינה כוללות גם הוצאות ארוחת בוקר הכלולה במחיר הלינה.

2. לינה במרחק של פחות מ-100 ק"מ ממקום העיסוק העיקרי או מקום המגורים לא תותר בניכוי כלל, זולת אם שוכנע פקיד השומה שהלינה הייתה הכרחית לייצור ההכנסה של הנישום.

הוצאות לארוחת בוקר הכלולות במחיר הלינה יוכרו בניכוי.

הוצאות אלו לא יחולו על הוצאות לינה שהוציא הנישום במסגרת השתתפות בכנס בתחום עיסוקו.

ח. הוצאות ביגוד

1. לעניין זה - "ביגוד" - בגדים, לרבות נעליים, שנועדו לשמש לצורכי עבודה ומתקיים בהם אחד מאלה:

- (1) ניתן לזהות בהם, באופן בולט, השתייכות לעסקו של הנישום;
- (2) על פי דין קיימת חובה ללבוש את הביגוד.

2. הוצאות לרכישת ביגוד שהוציא נישום בעבורו או בעבור עובדו יותרו לניכוי כלהלן:

(א) 80% מההוצאות אם ניתן להשתמש בביגוד שלא לצרכי עבודה (לפי הסבר של רשויות המס - כגון: חליפת מדים ייצוגית להופעת עורכי דין, חליפת מדים ייצוגית - גם אם סמל העסק מוטבע בה);

(ב) מלוא ההוצאות אם לא ניתן להשתמש בביגוד שלא לצורכי עבודה (לפי דברי הסבר של רשויות המס - כגון: סרביל טייסים, חלוק אחיות, גלימה שחורה של עורכי דין, קסדה וכיוצ"ב).

3. לפי דברי הסבר של רשויות המס - כאשר הביגוד לא נועד לשמש לצורכי העסק, כאמור לעיל והוא ניתן לעובד במימון המעביד - הוא ייחשב לטובת הנאה שיש לזקוף להכנסת העובד לצורך חישוב המס החל.

ט. הוצאות הניתנות לניכוי בשל עבודה ממקום מגורים

נישום העובד מביתו זכאי לנכות מהכנסותיו את חלקן היחסי של הוצאות ביתו, וזאת מבלי לפגוע בזכאותו לפטור ממס שבח על פי חוק מיסוי מקרקעין (שבח, מכירה, ורכישה), התשכ"ג-1963 (להלן - החוק) עת ימכור הוא את דירתו. סעיף 49 לחוק, בהגדרתו "דירת מגורים מזכה" (לעניין מתן הפטור כאמור), קובע כי הדירה צריכה לשמש בעיקרה למגורים.

בחוזר מס שבח 10/97, אשר סוקר את תיקון 34 לחוק מס שבח מקרקעין נקבע כי הביטוי "שימשה בעיקרה למגורים" משמעו כי לפחות 50% משטח הדירה ישמש למגורים.

מן האמור עד כה עולה, כי במקרים בהם הדירה משמשת הן למגורים והן לעסקו של הנישום, דרישת הוצאות בניכוי בגין החלק "העסקי היחסי" של הדירה, אינה פוגמת בזכאות לפטור ממס שבח בהיותה של הדירה "דירת מגורים מזכה", ובלבד שמרבית הדירה משמשת למגורים (מעל 50%).

אחרי שהובהר כי דרישת הוצאות עסקיות שהוצאו בדירת המגורים של הנישום לא פוגמת בזכאות לפטור ממס שבח בעת מכירתה, נפנה עתה לדון בסוג והיקף ההוצאות המותרות בניכוי לנישום העובד בביתו (הן כעצמאי והן כשכיר - לגבי נישום שכיר המצב בעייתי יותר כמוסבר להלן).

לשם המחשה ופישוט הנקודה, נניח כי בדירת מגורים בת 4 חדרים בה גר הנישום עם משפחתו, מוקצה חדר אחד (25% מהדירה) לעסק/עבודתו. ההוצאות היחסיות שיתרו הינן כדלקמן:

- ריבית משכנתא (כשהדירה בבעלות הנישום בלבד) – 100% מחלקה היחסי של הריבית המשמש את העסק.

דוגמא:

ריבית על המשכנתא – 100 ₪.

25% מהדירה משמשת את עסקו של הנישום.

הוצאות מותרות: 25 ₪ (100% מהחלק היחסי של הריבית המותרת, היינו, 100% מ-25).

- פחת (כשהדירה בבעלות הנישום בלבד) – 25% מסכום הפחת (4% מ-2/3 מעלות הדירה).

- שכר דירה – 25% מסכום השכירות במקרים בהם המשכיר אינו מתנה בחוזה כי הדירה מושכרת למגורים בלבד.

- הוצאות טלפון – במידה ועיקר עסקו של הנישום הינו בביתו, יותרו בניכוי 80% מהחלק היחסי של הוצאות הטלפון כמפורט להלן:

(1) כאשר הוצאות החזקת טלפון לא עלו על 24,400 ₪ לשנה - יותר בניכוי הסכום בגובה 80% מההוצאות או סכום ההוצאות העולה על 2,400 ₪ לפי הנמוך.

(2) כאשר הוצאות החזקת הטלפון עלו על 24,400 ₪ לשנה, יותר בניכוי חלק ההוצאות העולה על 4,900 ₪.

(3) אם מקום המגורים שימש את עיקר העיסוק בחלק מהשנה, יותר חלק מההוצאות הנ"ל כמתואר בפסקאות 1 ו-2 באופן יחסי לתקופת השימוש לעומת 12 חודשים.

(4) שיחות טלפון לחו"ל - ההוצאה תותר במלואה, אם נוהל רישום כנדרש (תאריך, שעה, יעד השיחה, פרטי מקבלה, משך השיחה, נושאה ומחירה המשוער). להבדיל מהוצאות טלפון בארץ, אין חובה שמקום המגורים ישמש את עיקר עסקו של הנישום.

(5) במידה ואין עיקר עסקו של הנישום בביתו, לא יותרו הוצאות טלפון בניכוי כלל. מוצע להזמין קו טלפון נוסף ונפרד לשימוש העסק בלבד אשר יביא להכרה של 100% מסך ההוצאות.

- מים, חשמל, ועד בית וארנונה - 25% מסכום הוצאות אלה.

לגבי שכיר, הגם ששלטונות המס לא ממהרים להתיר לשכירים ניכוי הוצאות הרי שבהתקיים התנאים הבאים יותרו ההוצאות בניכוי:

- ההוצאה הינה הכרחית וחיונית לעבודתו (לדוגמא עובד הממשיך לעבוד בערבים גם בביתו ולשם כך הוא מקצה חדר).

- אין שום מגבלה חוקית להתירה (לעומת זאת-הוצאות רכב של שכיר נאסרו בניכוי במפורש).

י. הוצאות החזקת טלפון נייד (טלפון סלולארי)

החל מיום 1 במאי 2002 הוגבל ניכוי ההוצאות בשל החזקת רדיו טלפון נייד כדלקמן:

- (1) לא יותרו בניכוי הוצאות החזקת טלפון נייד המשמש בייצור הכנסה בסכום של 1,260 ₪ (בשנה) (105 ₪ לחודש) או מחצית מההוצאות, לפי הנמוך.
- (2) על אף האמור לעיל, הוצאות מעביד בשל טלפון נייד, שהועמד לרשות עובד, כמשמעותו בתקנות מס הכנסה (שווי השימוש ברדיו טלפון נייד), התשס"ב – 2002, יותרו במלואן. יש לוודא שעובד שהטלפון הנייד הועמד לרשותו (למעט טלפון שניתן להתקשר ממנו למקום העבודה בלבד) חויב בשווי שימוש חודשי בגובה מחצית מההוצאה החודשית או 105 ₪, לפי הנמוך, והכל בניכוי סכום ההוצאה החודשית ששילם העובד בשל אותו רדיו טלפון נייד.
- (3) לא יותרו בניכוי הוצאות החזקת טלפון נייד שהוצאו בייצור הכנסת עבודה - היינו, על ידי שכיר.
- (4) "רדיו טלפון נייד" - למעט טלפון נייד המותקן באופן קבוע במרכזיה במקום עסקו או משלח ידו של הנישום.
- (5) חבר בני אדם שהוציא הוצאות טלפון נייד שאינן מותרות בניכוי לפי תקנות אלה ישלם לפקיד השומה מקדמה בגין ההוצאות העודפות שהוציא, ויגיש דוח כפי שנקבע בסעיף 181ב' לפקודה.

יצוין, שלעניין מס ערך מוסף, נקבע בהוראת פרשנות 1/98 של אגף המכס ומע"מ, שעוסק רשאי לנכות שני שלישים ממש התשומות הכלול בחשבוניות המס שהוצאו לו בגין רכישת טלפון סלולארי ובגין השימוש השוטף בו, זאת בהתאם לתקנה 18(ב)(2) לתקנות מס ערך מוסף. אם יכול העוסק לקבוע במדויק את השיעור היחסי של השימוש במכשיר לצרכי העסק (כגון ע"י פירוט וכדומה), אזי הוא יוכל לנכות את מס התשומות בהתאם.

יא. זיכוי ממס בשיעור של 35% בשל תרומות למוסדות ציבור עפ"י ס' 46 לפקודת מס הכנסה

הסכומים המתואמים לשנת המס 2022 :
הסכום המזערי לתרומות – 190 ₪.
הסכום המירבי לתרומות 9,517,000 ₪ או 30% מההכנסה החייבת, לפי הנמוך.
(קיימות הגבלות נוספות אם תובעים גם ניכוי בשל מו"פ).

על פי נציבות מס הכנסה (הוראת ביצוע מס' 3/2001) יותר זיכוי רק בגין קבלה מקורית בה צוינו במפורש שם התורם (אלא אם היא בסכום שאינו על 190 ₪ וסכום התרומה הודפס מראש), המילה "תרומה" והטקסט הבא: "למוסד אישור מס הכנסה לעניין תרומות לפי סעיף 46 לפקודת מס הכנסה".

יב. שיעור הפחת לגבי מחשבים

שיעורי הפחת לגבי מחשבים וציוד נלווה המחובר אליהם, הינם כדלקמן:

מחשבים אישיים	-	33% פחת לשנה
מחשבים אחרים וציוד נלווה	-	25% פחת לשנה

3. נתונים יסודיים לחישוב המס המגיע לשנת המס 2022

להלן מדרגות המס, נקודות הזיכוי, הנחות סוציאליות, פטורים המתייחסים לפיצויי פרישה, קצבה וכו' לשנת המס 2019:

א. מדרגות ההכנסה ושיעורי המס (מההכנסה מיגיעה אישית)

מס	הכנסה	מס	שיעורי	הכנסה
מצטבר	מצטברת	בכל שלב	המס	ש"ח
ש"ח	ש"ח	ש"ח	%	ש"ח
7,740	77,400	7,740	10	עד 77,400
12,427	110,880	4,687	14	33,480 הבאים
25,867	178,080	13,440	20	67,200 הבאים
47,369	247,440	21,502	31	69,360 הבאים
140,987	514,920	93,618	35	267,480 הבאים
210,697	663,240	69,710	47	148,320 הבאים
			50	מעל 663,240

א. השיעורים ההתחלתיים של 10%, 14% ו-20% חלים על הכנסה מיגיעה אישית כהגדרתה בפקודת מס הכנסה. על ההכנסה המצטברת שלא מיגיעה אישית בסכום מצטבר של 247,440 ₪ שיעור המס ההתחלתי יהיה 31%.

ב. הכנסה מדמי שכירות בידי אדם או בידי מי שהיה בן זוגו בעת פטירתו, מהשכרת נכס ששימש בידו להפקת הכנסה מיגיעה אישית מעסק או משלח יד, במשך 10 שנים לפחות לפני תחילת ההשכרה, תחשב כהכנסה מיגיעה אישית.

ג. שיעורי המס ההתחלתיים של 10%, 14% ו-20% יחולו גם על הכנסה חייבת מכל מקור (למעט הכנסה שתקבע לגביה שיעור מס מיוחד) בידי מי שמלאו לו שישים שנים בשנת המס.

ד. מס על הכנסות גבוהות בשיעור של 3% (מס יסף) - על הכנסה חייבת העולה כאמור על 663,240 ₪ לשנה - חלה על הכנסה חייבת מכל מקור לרבות שבח מקרקעין (לא כולל סכום אינפלציוני ולא כולל שבח במכירת דירת מגורים אם שווי המכירה אינו עולה על 4,911,175 ₪). אם שווי המכירה עולה על 4,911,175 ₪ המכירה תיכלל בהכנסה החייבת בשיעור 3% זאת, באם המכירה אינה פטורה ממס שבח. (הסכום האמור בסך 4,911,175 ₪ מתואם למדד כאשר המדד הבסיסי הינו כפי שפורסם ב-15.1.2013).

ב. נקודת זיכוי (סעיף 33 א' לפקודת מס הכנסה) - שנת

1. שווי נקודת זיכוי אחת - 2,676 ₪
2. שווי 2 1/4 נקודות זיכוי - 6,021 ₪ (ליחיד תושב ישראל+ נסיעות לעבודה)
3. שווי 2 3/4 נקודות זיכוי - 7,359 ₪ (לאשה תושבת ישראל+ נסיעות לעבודה)

ג. הכנסה מזכה (סעיף 47, 45 לפקודת מס הכנסה) - שנת

ניכוי לצורכי מס (סעיף 47 לפקודת מס הכנסה)

1. לסעיף 47 לפקודה נוספו מספר הגדרות, כדלקמן:

"הכנסה מבוטחת" - הכנסה ממשכורת שהמעביד הפקיד בגינה סכומים בקופות גמל לתגמולים או לקצבה עבור עובדיו או שהעובד זכאי בגינה לקצבה על-פי חוק או הסכם עבודה (להלן-"שכר עם זכויות").

"הכנסה לעמית עצמאי" – סך ההכנסה של היחיד עד 106,800 ₪ לשנה בניכוי שכר עם זכויות.

"הכנסה נוספת" – הנמוך מבין :

סך ההכנסה של היחיד (ללא שכר עם זכויות) עד 106,800 ₪ לשנה.
סך ההכנסה של היחיד עד 267,000 ₪ לשנה בניכוי הגבוה מבין שכר עם זכויות לבין 106,800 ₪ לשנה.

"עמית מוטב" – יחיד שהופקדו בעדו סכומים בקופת גמל לקצבה בסכום שלא פחת מ-16% מהשכר השנתי הממוצע במשק, באותה שנת מס.

2. נקבע כי ניכוי לפי סעיף 47 לפקודה יוענק ליחיד רק אם ההפקדות נעשו עבור עצמו או עבור בן זוגו (ראה/י חריג בהמשך). המשמעות – יחיד שיפקיד סכומים עבור ילדיו או עבור הוריו לא ייהנה יותר מניכוי לפי סעיף 47 לפקודה.

3. סעיף 47 (בי') (2) לפקודה המעניק ניכוי בשיעור 5% מהשכר ללא זכויות עד 106,800 ₪ לשנה (ללא כל קשר אם היה שכר עם זכויות), תוקן באופן שהניכוי האמור יוענק רק בגין ההפרש שבין הכנסה ממשכורת עד 267,000 ₪ לשנה בניכוי השכר עם זכויות, אך לא יותר מ-106,800 ₪ לשנה. המשמעות – בכל מקרה בו לעובד יש שכר עם זכויות בסכום העולה על 267,000 ₪ לשנה – לא יוענק יותר ניכוי לפי סעיף 47 (בי') (2) לפקודה בשל יתרת השכר ללא זכויות.

4. נוסף סעיף 47 (ב'1) לפקודה ונקבע כי לגבי יחיד שהופקדו בעדו סכומים בקופת גמל לקצבה בסכום שלא פחת מ-16% מהשכר השנתי הממוצע במשק יחולו ההוראות הבאות :

4.1 היחיד או בן-זוגו רשאים להפקיד סכומים עבורו בקופות גמל לתגמולים או לקצבה.

4.2 היחיד רשאי להפקיד סכומים כאמור גם עבור ילדו ובלבד שמלאו לילד בשנת המס לפחות 18 שנים.

4.3 לגבי ה-16% שהופקדו בעדו בקופת גמל לקצבה – יוענק ניכוי של 11% מסך ההכנסה של היחיד עד 104,400 ₪ לשנה בניכוי שכר עם זכויות. המשמעות – יוענק ניכוי של 11% בגין הפקדה בקופת גמל לקצבה גם אם ההכנסה הנה משכר ללא זכויות.

4.4 לגבי סכומים נוספים שיפקיד היחיד יחולו ההוראות הבאות :

4.4.1 אם יפקיד סכומים בקופת גמל לתגמולים – יוענק ניכוי של 7% מהכנסתו הנוספת.

4.4.2 אם יפקיד סכומים בקופת גמל לקצבה בסכום העולה על 12% מהכנסתו הנוספת, יוענק ניכוי של עד 4% נוספים מהכנסתו הנוספת. לצורך קבלת הניכוי המוגדל אין יותר צורך להפקיד סכומים בקופת גמל לקצבה בלבד.

ההוראות הנ"ל חלות על כל היחידים, גם אם נולדו לפני שנת 1961 וגם אם הייתה להם הכנסה ממשכורת שבשלה הם זכאים לקצבה עפ"י חוק או הסכם עבודה, ובלבד שהופקדו בעדם סכומים בקופת גמל לקצבה בסכום שלא פחת מ-16% מהשכר השנתי הממוצע במשק. (ראה פירוט נוסף בסעיף 4 להלן – מיסוי השוק הפנסיוני).

זיכוי ממס (סעיף 45א' לפקודה)

1. נקבע כי זיכוי ממס לפי סעיף 45א' לפקודה (25% מהסכום ששולם) יוענק ליחיד רק אם ההפקדות נעשו עבור עצמו או עבור בן-זוגו (ראה/י חריג בהמשך). המשמעות – יחיד שיפקיד סכומים עבור ילדיו או עבור הוריו לא ייהנה יותר מזיכוי ממס לפי סעיף 45א' לפקודה.

2. יחיד שהפקיד סכומים בקופת גמל לקצבה בסכום שלא פחת מ-16% מהשכר השנתי הממוצע במשק, ייהנה מזיכוי ממס לפי סעיף 45א' לפקודה גם בשל סכומים (לרבות בשל

תשלומים לרכישת ביטוח חיים בחברת ביטוח) שיפקיד עבור ילדו ובלבד שמלאו לילד בשנת המס לפחות 18 שנים.

3. נוסף סעיף 45א' (ה) לפקודה ונקבע כי יחיד שהופקדו בעדו סכומים בקופת גמל לקצבה בסכום שלא פחת מ- 16% מהשכר השנתי הממוצע במשק, ייהנה מזיכוי ממס כדלקמן:
- 3.1 אם לא היה לו בשנת המס שכר עם זכויות – הסכום שבעדו יוענק זיכוי ממס יהא 5% מהכנסתו החייבת עד 213,600 ₪ לשנה.
- 3.2 אם היה לו בשנת המס גם שכר עם זכויות:
- 3.2.1 לגבי שכר עם זכויות – הסכום שבעדו יוענק זיכוי ממס יהא 7% מהכנסתו משכר עם זכויות עד 106,800 ₪ לשנה (במקרה של רכישת ביטוח חיים למקרה מוות מוענק זיכוי ממס מההכנסה בלבד עד 5%).
- 3.2.2 לגבי הכנסה שאינה שכר עם זכויות – הסכום שבעדו יוענק זיכוי ממס יהא 5% מהכנסתו שאינה שכר עם זכויות עד 213,600 ₪ לשנה בניכוי הנמוך מבין שכר עם זכויות לבין 104,400 ₪ לשנה.
4. החל משנת 2017 יינתן זיכוי נוסף על פי סעיף 45א' (ו) לפקודה הזיכוי ניתן רק בגין הכנסה מעסק או משלח יד ורק במקרה שלא נדרש ניכוי בגין ביטוח אובדן כושר עבודה. זיכוי יינתן בגין הפרשה נוספת, דהיינו מעל הפרשה שבגינה קיבל זיכוי לפי סעיפים קודמים. תקרת הפרשה לזיכוי – 0.5% מהכנסה עסקית (עד 213,600 ₪ בשנה) בניכוי הכנסה מבוטחת. שיעור זיכוי – 35%. לא ניתן להעביר הפקדה לבן/בת זוג לצורך זיכוי לפי סעיף זה.

5. להלן תקרות ואחוזי הפקדה לקופת גמל (שנתית):

1.	תקרת "הכנסה מזכה" כמשמעותה בסעיף 47 לפקודה לגבי הכנסת עבודה בלבד (8,900 ₪ לחודש)	106,800 ₪
	תקרה לגבי הכנסה שאינה הכנסת עבודה (12,600 ₪ לחודש)	151,200 ₪
	תקרה ל"עמית מוטב"	213,600 ₪
	תקרה ל"הכנסה נוספת" (פעמיים וחצי "מהכנסה מזכה")	267,000 ₪
2.	7% תשלום מרבי מהכנסה שאינה הכנסת עבודה המקנה ניכוי לתגמולים או קצבה "עמית מוטב" רשאי להפקיד עד 11% נוספים לקצבה בלבד מהתקרה ל"עמית מוטב"	10,584 ₪
3.	5% תשלום מרבי מהכנסה שאינה הכנסת עבודה המקנה זיכוי לביטוח חיים ולקופת גמל	7,560 ₪
4.	5% תשלום מרבי מתקרת "עמית מוטב" המקנה זיכוי	10,680 ₪
5.	סה"כ תשלום המקנה ניכוי וזיכוי	18,240 ₪
6.	5% תשלום מרבי המקנה לשכיר ניכוי לתגמולים בגין הכנסת עבודה שהמעביד לא שילם בגינה לתגמולים או לקצבה	10,680 ₪
7.	7% תשלום מרבי המקנה לשכיר זיכוי לביטוח חיים (סיכון בלבד) וקופת גמל	7,476 ₪
8.	רצפת התשלום המזערי המזכה בזיכוי של 25% סעיף 45א' (ד)	2,076 ₪
9.	זיכוי נוסף בגין רכישת פנסיית שאירים 1.5% מההכנסה המזכה בסך 106,800 ₪	1,602 ₪

ד. תקרת סכומי מענק הפטור ממס עקב ניתוק יחסי עובד-מעביד (פרישה, פיטורין וכו')

1. תקרת הסכום הפטור עקב ניתוק יחסי עובד – מעביד (פרישה פיטורין וכו') הינה 12,640 ₪.
סכום המענק הפטור ממס עקב פטירה הוא שתי משכורות לכל שנת עבודה עד לתקרה של 25,290 ₪.
2. ניתן לשלם מענק עד 150% מהשכר האחרון, בתנאי שאינו עולה על סך 12,340 ₪ לחודש ובתנאי נוסף שמקבל המענק אינו בעל שליטה או קרובו של משלם המענק.
3. יש לציין כי הפסקת עבודה תוך ניתוק יחסי עובד-מעביד לתקופה שאינה עולה על שלושה חודשים אינה מזכה בפטור כאמור לעיל, ותשלום סכום מענק במקרה זה יחשב כתשלום משכורת על כל המשתמע מכך.

ה. הפרשות לקרן השתלמות לעצמאיים

סכום התשלומים המעניק את מרב ההטבות כאשר ההכנסה השנתית גדולה או שווה ל"משכורת קובעת" שהיא תשלום מרבי לצורך קבלת ניכוי (7%)	270,000 ₪
סכום הניכוי (4.5%)	18,900 ₪
הטבת מס מקסימלית 48%	13,150 ₪
	5,710 ₪

4. מיסוי השוק הפנסיוני

במסגרת עידוד החיסכון הפנסיוני בישראל – תוקנו תקנות קופות הגמל במספר תיקונים ניכרים, אשר תחילתם מחודש ינואר 2005, בכל הקשור לחיסכון פנסיוני לטווח ארוך של עמיתים, שכירים ועצמאיים כאחד.

להלן בקצרה עיקרי התיקונים והשינויים שנעשו במיסוי השוק הפנסיוני (חלקם מפורטים לעיל בסעיף ג' – הכנסה מזכה (סעיף 47, 45 - לפקודת מס הכנסה):

1. בתחילת שנת 2007 נכנס לתוקף תיקון 153 לפקודה ששינה מהותית את שהיה נהוג עד כה ביחס לאוכלוסיית העמיתים העצמאיים. התיקון קבע, כי עמיתים עצמאיים שנולדו החל משנת 1961 והמעוניינים להפקיד סכומים בקופת גמל לתגמולים וליהנות מהטבות מס, חייבים להפקיד תחילה סכום מינימלי בקופת גמל לקצבה. ללא הפקדה מינימלית זו, העמית לא יהיה זכאי להטבות מס בשל הפקדותיו בקופת הגמל לתגמולים.

- הסכום המינימאלי להפקדה בקופת גמל לקצבה נקבע על 16% מהשכר הממוצע במשק (ברמה שנתית). עמית שיפקיד את הסכום המינימאלי האמור ייחשב ל"עמית מוטב" ויהיה זכאי להטבות מס מוגדלות.
- לגבי "עמית מוטב", הוגדלה תקרת ההכנסה המזכה שבגינה ניתן ליהנות מהטבות מס בשנת 2022 עד 213,600 ₪ לשנה (17,800 ₪ לחודש).
- חשוב להדגיש, כי גם עמית שנולד לפני שנת 1961 יכול לנהוג כך וליהנות מהגדלת תקרת ההכנסה המזכה כאמור.

2. בתחילת שנת 2007 נכנס לתוקף גם תיקון 152 לפקודה שקבע כי לא קיימת יותר הבחנה בין סיווג קצבאות המשתלמות כפיצוי בשל אובדן כושר עבודה. בשל כך, כל קצבאות אובדן כושר עבודה מסווגות ל"הכנסה מיגיעה אישית", ללא קשר לאופן רכישתן. תחילת התיקון הינה רטרואקטיבית מחודש ינואר 2005.

3. בחודש ספטמבר 2007 פורסמו הוראות מקלות בכל הקשור לאופן חישוב הסכומים שיש לזקוף כשווי שכר לעובדים בשל הפקדות מעבידים בקופות גמל לתגמולים ו/או לקצבה לפי סעיף 3 (ה3) לפקודה.

א. קופות גמל ופיצויים

בתיקון מס. 3 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים – (חוק קופות הגמל) בתוקף מ-1.1.08 נקבע – שקופות הגמל לתגמולים לא יוכלו לפעול במתכונת הקיימת, והן יפעלו כקופות גמל לקצבה. החוק מגדיר שני סוגי קופות חדשות; קופה משלמת לקצבה; וקופה שאינה משלמת לקצבה. לפיכך, הפכו קופות הגמל ההוניות להיות סוג של קופת גמל לקצבה.

קופת גמל לא משלמת לקצבה הנה קופת גמל לקצבה לכל דבר, פרט לכך שמועד הפרישה הכספים שנצברו בה לא יימשכו כקצבה באמצעותה, אלא באמצעות קופת גמל אחרת – משלמת לקצבה – שאליה יועברו הכספים שנצברו, כדי שתשלם קצבה לפורש.

בכך מתבטל למעשה מסלול התגמולים והחל מ-1.1.2008 לא ניתן להפקיד כספים בקופות גמל לתגמולים. בהיותה קופת גמל לקצבה, החוק לא מאפשר למשוך ממנה את הכספים שנצברו בה באופן חד פעמי (הוני). עם זאת, בהגיע העמית לגיל פרישה, יוכל להוון חלק מכספי הצבירה כחוק. כלומר ההיוון יחוב במס כהיוון קצבה, אם יוכיח הפורש שמובטח לו סכום קצבה מזערי בסך 4,498 ₪, לתקופה של כ-200 חודש.

משיכת הכספים באופן חד פעמי, על ידי מי שאינו עומד בתנאים האמורים (גיל, הוכחת קצבת מינימום), מהווה "משיכה שלא כדין", שחייבת במס מינימלי בשיעור 35% (עד לגובה המס השולי – הגבוה מביניהם), עפ"י סעיף 87 לפקודת מס הכנסה. (ראה הוראות שעה סעיף ג' (ד') להלן)

כלומר, נישום שצבר בקופת גמל משלמת לקצבה כ-4,606 ₪ לחודש, למשך כ-200 חודשים בעתיד, יוכל להוון את יתרת הכספים שמעבר לסכום האמור. מי שירצה להוון, יחויב במס על היוון הקצבה. אין מדובר במשיכה של קופ"ג הונית בהיתר, אלא מדובר בהיוון קצבה לכל דבר ועניין. למען הסר ספק – מדובר רק בכספים שהופקדו לקופות השונות החל מ-1.1.2008.

יש להפנות תשומת לב למשיכה מקופ"ג לקצבה רק בגיל פרישה. אם רוצים פטור ממס בגין משיכה כדין, הרי משיכה מקופ"ג הונית ללא חבות במס חלה אף מגיל 60.

הזיכוי ממס בגין הפקדה בכל סוגי הקופות בשנת 2022 עומד על 35%.

הפקדה לביטוח חיים במסגרת פוליסת פרט תעניק זיכוי ממס בשיעור 25%.

ההפקדה המרבית השנתית שיכול מעביד להפקיד לקופת גמל עבור עובד, מבלי שייזקף שווי לעובד, עומדת בשנת המס 2022 על 7.5% מ-318,536 ₪ (פעמיים וחצי מהשכר הממוצע במשך-26,378 ₪ לחודש). פרמיה מרבית 2,198 ₪ לחודש.

השיעור המרבי להפקדת מעביד עבור עובד שכיר לקופת גמל ולאובדן כושר עבודה עומד על 7.5%.

ההפקדה המרבית המותרת לביטוח מפני אובדן כושר עבודה עומדת בשנת 2022 על 3.5% מתקרה של 26,378 ₪ לחודש 2.5 פעמיים השכר הממוצע במשק היינו, הפקדה של 923 ₪ לחודש.

מעביד שיפקיד עבור עובדו לקופת גמל בשיעור העולה על 4% (חלק מעביד), יצטרך להפחית משיעור ההפקדה המרבי לביטוח מפני אובדן כושר עבודה. את שיעור ההפקדה העולה על 4% דוגמא: מעביד הפקיד עבור עובדו לקופת גמל 6%. היתרה המותרת להפקדה לאובדן כושר עבודה: 1.5%.

להלן פירוט צורת ההפקדה לעמית שכיר, ולעמית עצמאי. הבחנה נוספת שיש לבצע הינה בין עובד רגיל לבין בעל שליטה.

בעל שליטה

עפ"י סעיף 32(9)(א)(2) לפקודה – ההפרשה לפיצויים במרכיב קופת גמל לקצבה או לפיצויים עבור בעל שליטה המוכרת לחברה בשנת המס 2022 הינה: 12,640 לשנה.

סכום שמעביד יפקיד לקופת גמל לפיצויים עבור בעל שליטה יקוּזז מתקרה זו ויפחית את ההוצאה המותרת לתגמולים. לכן לא כדאי (מיסויית) למעביד להפקיד בקופת גמל לפיצויים בעד בעל השליטה. המלצתנו להפקיד בקופ"ג לקצבה את הסכום המרבי.

סוגי העמיתים

מלבד הבחנה בסיסית בין עמית שכיר (שמעביד גם מפקיד בעבורו בקופ"ג) ועמית עצמאי (שייתכן והינו שכיר, אולם המעביד לא מפקיד בעבורו בקופ"ג, אלא העובד משלם בעבור עצמו בקופ"ג), יש שלושה סוגי עמיתים נוספים.

עמית מוטב – יחיד שבשל הכנסתו שולמו בעדו – בקופ"ג לקצבה, בשנת 2022, 16% מהשכר הממוצע השנתי במשק בסך של 20,258 ₪. (16% x 12 חודש x 10,551 ₪ - שכר ממוצע במשק).

עמית יחיד – יחיד שאינו עמית מוטב, שמתקיים עליו אחד מאלה:

1. הוא נולד לפני שנת 1961.
  2. הייתה לו בשנת המס הכנסה מעבודה, שבשלה הוא זכאי לקצבה עפ"י דין או חוזה.
- יחיד** – אינו עמית מוטב, ואינו עמית יחיד. (כך לפי הגדרת הפקודה: לענין קופת גמל דין עמית יחיד ודין יחיד היינו הך).

ניכוי בגין הפקדה בקופ"ג

עמית מוטב יכול ליהנות מניכוי בגין הפקדות בקופ"ג לקצבה שלו, או של בן זוגו, או של ילד מעל גיל 18.

כל עמית אחר ייהנה מניכויי (בהתקיים תנאים) בגין הפקדה שלו, או של בן זוגו.

הניכוי לעמית מוטב

1. רובד ראשון ניכוי בשיעור 11% מן ההכנסה לעמית עצמאי בניכוי הכנסה מובטחת. ההכנסה לעמית עצמאי הינה 106,800 ₪.
2. רובד שני – 7% מ"ההכנסה הנוספת" שהיא הנמוך מבין:

א. הכנסה חייבת של יחיד לפני הניכוי בגין תשלום לביטוח לאומי, ובגין הפקדה בקופ"ג, שאינה הכנסה מבוטחת עד לסכום של 106,800 ₪ בשנה.

ב. הכנסה חייבת של יחיד לפני הניכוי בגין תשלום לביטוח לאומי, ובגין הפקדה בקופ"ג עד לסכום של 267,000 ₪ לשנה, בניכוי ההכנסה המבוטחת, או סכום של 106,800 ₪, עפ"י הגבוה מבניהם.

ברובד השני ניתן לקבל ניכוי רק על תשלומים העולים על סכום של 20,258 ₪. לעתים ניתן לקבל זיכוי גבוה מ-7% בגין הכנסה נוספת, אם ההפקדה הינה מעל 12% מההכנסה, ואז ניתן לקבל שיעור נוסף על הניכוי של 7% עד ניכוי מרבי של 11%.

הניכוי לעמית יחיד/יחיד

7% מהכנסה מזכה שאינה הכנסת עבודה, ובמקרה זה הכנסה מזכה יהיו 151,200 ₪. אם לעמית הייתה גם הכנסת עבודה, ינכו מן הסכום לעיל 106,800 ₪, או הכנסת עבודה כנמוך.

ניתן לקבל ניכוי מעל 7%, אם הופקדו סכומים העולים על 12% מההכנסה, וכך יינתן בשל החלק העולה על 12% ניכוי נוסף של עד 4% נוספים (מקסימום – 11%).

אם יש הכנסת עבודה: 5% מן ההכנסה המזכה של עד 106,800 ₪, או 5% מהכנסה של 267,000 ₪ בניכוי הכנסה מבוטחת כנמוך. אם השכר המבוטח עולה על 22,250 ₪ לחודש (267,000 ₪ לשנה) – לא מגיע ניכוי.

זיכוי בגין הפקדה בקופ"ג

עמית מוטב מקבל זיכוי בגין הפקדה בקופ"ג לקצבה, בגין הפקדה גם בעבור ילדו, אם ילדו מעל גיל 18.

כל העמיתים מקבלים זיכוי, גם בגין הפקדה בעבור בן זוג. הזיכוי ניתן רק מחלק שלא ניתן זיכוי בגינו, למישהו אחר.

זיכוי עמית מוטב

כגבוה מבין:

1. 2,076 ₪.

2. כנמוך מבין:

א. לא הייתה לעמית הכנסה מבוטחת - 5% מן ההכנסה עד התקרה בסך 213,600 ₪.

ב. הייתה לעמית הכנסה מבוטחת, אזי סיכום של:

1. 7% מהכנסתו המזכה עד מקסימום הכנסה מבוטחת בגובה 106,800 ₪ (לא משנה אם מדובר בעצמאי או בשכיר).

2. 5% מהכנסתו, שאינה הכנסה מבוטחת עד לסכום של 208,800 ₪ בניכוי סכום של 106,800 ₪, או סכום הכנסתו המבוטחת כנמוך, רק בתנאי שהייתה הפקדה באופן עצמאי (כעמית עצמאי).

זיכוי למי שאינו עמית מוטב

כגבוה מבין:

1. 2,076 ₪.

2. א. 5% מהנמוך בין הכנסה מזכה בסך 106,800 ₪, לבין תקרה עד 151,200 ₪, אם למבוטח לא הייתה הכנסת עבודה.

ב. 7% מהנמוך בין הכנסת עבודה עד לתקרה של 106,800 ₪, אם למבוטח הייתה הכנסת עבודה.

ג. גובה הזיכוי 35%.

ב. קופה מרכזית לפיצויים

1. החל משנת 2008 לא ניתן לפתוח קופה מרכזית לפיצויים. ניתן להפקיד כספים בקופות מרכזיות לפיצויים שנפתחו קודם לכן, רק עבור עובדים שהופקדו עבורם כספים בשנת 2007 וזאת עד לשנת 2010 בלבד. (עד 31.12.2010) כמו כן, תשלומים ששולמו בגין חבות שנוצרה בשנים קודמות (תשלומי השלמה) יוכרו כהוצאה על פני שלוש שנים, או עפ"י שיעור של 20% מהיעודה (הסכומים שנצברו) ערב תשלום ההשלמה-כגבוה מהשניים. יש לציין כי ניתן להעביר מקופה מרכזית לפיצויים לקופות אישיות ע"ש עובדים בתנאי שלא יהיו לאחר ההעברה בקופה של שם עובד מסוים למעלה מ-100% מהחבות לפיצויים עבורו. העברה כזו יכולה להיעשות לאחר קבלת אישור משלטונות מס הכנסה עפ"י בקשה שתכלול את פירוט הקופה המעבירה, הקופות הנעברות, פירוט שמי של העובד – והסכומים המועברים לחשבונותיהם. החל מ-1.1.2011 לא ניתן לבצע יותר הפקדות בקופות מרכזיות לפיצויים.

2. כאמור הקופות המרכזיות לפיצויים הוקמו במטרה להבטיח את זכויות העובדים לפיצויים באמצעות צבירת כספים המיועדים לתשלום פיצויים לעובדים פורשים. כמו כן הפריש המעסיק באופן סדיר סכומים לקופה מרכזית, כך שנוצר לו חיסכון ייעודי לתשלום פיצויים.

עם זאת, כספי הקופה המרכזית שייכים למעסיק, לכן אם פרש העובד ללא זכאות לפיצויים, נשארו כספי הקופה המרכזית בידי המעסיק. הפרשת המעסיק לקופה המרכזית היא הוצאה מוכרת, בעוד שמשרכת כספים מהקופה נחשבת כהכנסה על פי סעיף 3(ד) לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961 (להלן: "הפקודה").

ברשות שוק ההון התקבלה החלטה לצמצם יתרות בקופות המרכזיות הקיימות. על פי חוזר מס הכנסה 4/2017 מ-11.6.2017 על המעסיקים להשתמש בכספי הקופות המרכזיות לתשלום הפרשות שוטפות לקופות הפיצויים של העובדים, תוך שמירת חלק מהכספים להבטחת זכויות עובדים שהיו מועסקים לפני תום שנת 2007 ("עובדים ותיקים").

להלן הוראות החוזר:

על המעסיק לחשב סכום המיועד לשמירת זכויות לעובדים ותיקים וסכום ליישוב תביעות של עובדים ותיקים בדרך שלהלן:

- חבות פיצויים לעובדים ותיקים (לגבי בעלי שליטה-עד תקרה 12,230 ₪ לשנה לפי סעיף 32(9) לפקודה) בניכוי יתרות בקופות אישיות של אותם עובדים, נכון ל-31.12.2017.
- בתוספת סכום תביעות פיצויים שהגישו עובדים ותיקים (על סמך הצהרת ייעוץ משפטי של מעסיק).
- לשני סכומים שלעיל יש להוסיף מקדם ביטחון של 10%, דהיינו להכפיל ב-1.1.
- תוצאת החישוב שלעיל היא "סכום לשמירת זכויות עובדים ותיקים".

בהפרש בין יתרת הקופה ל"סכום לשמירת זכויות עובדים ותיקים" (אם הוא חיובי) המכונה "עודף", יש להשתמש להפרשות שוטפות לקופות האישיות של כלל עובדי המעסיק באופן הבא:

- המעסיק מפריש הפרשות שוטפות לקופות הפיצויים של העובדים, כרגיל.

עד יום 30/9 של השנה העוקבת יבדוק המעסיק קיום "עודף" בקופה המרכזית וייתן הוראה לקופה מרכזית להעביר אליו (אל המעסיק) את סכום העודף עד גובה ההפרשות השוטפות שבוצעו בשנה שעברה. העברה מקופה למעסיק תיעשה על סמך הצהרת רואה חשבון או עורך דין על סכום ההפרשות השוטפות בצירוף חישוב "העודף". כך נוצרת למעסיק הכנסה עקב משיכת כספים מקופה מרכזית. מצד שני נוצרת לו הוצאה בגין ההפרשות השוטפות לקופות הפיצויים של העובדים. יש לציין כי לעניין העברות למעסיק מהקופה המרכזית כנ"ל, יש צורך לפנות לבית דין לעבודה ולקבל פסק דין המורה לשחרר כספים למעסיק.

אם המעסיק לא ימשוך "עודף" מהקופה המרכזית, לא תוכר לו הוצאה בגין הפרשות שוטפות לקופות הפיצויים של העובדים. בעלי קופות מרכזיות שאינם מעסיקים עובדים יראו יתרות בקופות מרכזיות כאילו נמשכו (דהיינו תיזקף הכנסה בגין משיכת הקופה) בשנת 2018 ובשנים שלאחר מכן אף אם לא נמשכו בפועל.

החל בשנת 2019 יחויבו רווחי קופות מרכזיות במס בידי מעסיקים.

ראו דוגמא מספרית כפי שהתפרסמה בחוזר 4/2017 שלהלן:

דוגמה מספרית לעניין שימוש בסכום העודף בקופה מרכזית

חברה המעסיקה 150 עובדים, ש-100 מתוכם עבדו בחברה ביום 31.12.2007, ומחזיקה בקופה מרכזית לפיצויים ובה יתרה בסך 50 מיליון ₪ ליום 31.12.2016. כנגד החברה מתנהלת תביעה של 5 עובדים בכירים, אשר פוטרו בנסיבות חמורות ותובעים את החברה בגין אי תשלום פיצויים בסך של 10 מיליון ₪ (להלן-"הסכום במחלוקת"). על פי מאזנה של החברה ליום 31.12.2016, חוב הפיצויים עבור עובדי 2007 (לא כולל הסכום במחלוקת) הינו 40 מיליון ₪, כאשר 24 מיליון ₪ מתוכם מכוסה באמצעות קופות אישיות של העובדים.

בשנת המס 2017, החברה הפקידה (בעבור כל עובדיה) בקופת גמל למרכיב הפיצויים סך של 15 מיליון ₪. כיצד על החברה לנהוג בהתאם להוראות חוזר זה?

פתרון:

שנת המס 2017

$40-24=16$	סכום לעובדי 2007 = חבות עובדי 2007 בניכוי זכויות צבורות
10	סכום במחלוקת=תביעות תלויות
$16+10=26$	סכום לעובדי 2007 בתוספת הסכום שבמחלוקת
50	יתרה צבורה בקופה מרכזית
$26*110%=28.6$	סכום לעובדי 2007 בתוספת הסכום שבמחלוקת כפול 110%
$50-28.6=21.4$	עודף להפקדות שוטפות מ-2018 ואילך

3. בתאריך 31/3/2020 יצא חוזר מרשות המסים בישראל שנושאו: "עדכונים והבהרות בנוגע ליישום הוראות חוזר מס הכנסה מס. 4/2017 בנושא: יתרות צבורות בקופה מרכזית לפיצויים". לפי חוזר זה – שמטרתו פירוק קופות המרכזיות לפיצויים –

ניתן למשוך את כל העודף שבקופה המרכזית, בתנאי שנשמרים סכומים המגיעים ל- "עובדי 2007". לפי החוזר הסכום שנמשך בגין הפקדות שוטפות לפיצוי של המעביד עבור כלל עובדיו בשנת 2019 פטורים מניכוי מס במקור, והסכום העודף שנותר חייב ב- 40% ניכוי מס במקור. כל המשיכה נחשבת כהכנסה אצל המעסיק וניכוי מס במקור כמוהו בתשלום מקדמות שוטפות למס – הכנסה.

4. יש לציין כי בפועל, בשנים 2020 ו- 2021, הקופות המרכזיות לפיצויים שחררו למעסיקים את מלוא הסכומים שנצברו בקופות, ולמעשה איפסו את היתרות בקופות, כאמור לעיל כספים אלה ששחררו למעסיקים מהווים הכנסות חייבות במס.

ג. משיכת כספים מקופות גמל לתגמולים ומקופת גמל לקיצבה

- א. כאשר נפדים כספים מקופות גמל לתגמולים, שלא עפ"י הכללים, משולם מס סופי בשיעור 35%. משמעות "הקנס" הכבד היא שלא ניתן לקזז ניכויים, פטורים ונקודות זיכוי כנגד מס זה. יש לציין שהמס מוטל על כל הכסף שנפדה, לרבות סכומי הקרן שהופקדו. רשות המסים בישראל (להלן – "רשות המסים") מאפשרת במקרים שבהם אין הכנסות לקזז כנגד המס נקודות זיכוי לא מנוצלות.
- ב. כאשר נפדים כספים מקופות גמל לקצבה, שלא עפ"י הכללים, משולם מס לפי הגבוה מבין מס סופי בשיעור 35% לבין המס השולי. גם כאן מאפשרת רשות המסים לקזז נקודות זיכוי לא מנוצלות, כאמור בסעיף א'.
- ג. אין מיסוי רטרואקטיבי-התיקון החדש חל על הכספים החדשים שמופקדים מ-1.1.2008. אין פגיעה בכללים לגבי כספים שהופקדו עד 1.1.2008.

מתי ניתן למשוך כספים מקופ"ג ללא תשלום מס?

לגבי כל הקופות (תגמולים וקצבה) – ניתן להוציא את הכספים באחת מארבע האפשרויות להלן {תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964}. כללים אלה ייקראו להלן "כללי קצבה".

- א. מיעוט הכנסות – ניתן לקבל השלמה עד שכר מינימום בהתאם לתנאים הרשומים בתקנות. אם מדובר בזוג עם ילד אחד לפחות-ההשלמה היא עד כפל שכר מינימום.
- ב. הוצאות רפואיות לעמית או לקרובו – בתנאי שההוצאות מעל מחצית ההכנסה שלו ושל קרובו. הסעיף לא מתיר הוצאות בגין טיפולי שיניים. לעניין זה, "קרוב" הוא: בן זוג, הורה, הורי הורה, צאצא, צאצאי בן-הזוג ובן זוגו של כל אחד מהם.
- ג. נכות יציבה בשיעור 75% לעמית או לקרובו – בתנאי שאירוע הנכות היה לאחר מועד פתיחת הקופה.
- ד. פטירה.

מהן האפשרויות הנוספות למשיכת כספים בפטור ממס?

קופ"ג עמית עצמאי לתגמולים

ניתן לחלק את פרק הזמן לשלוש תקופות:

כספים שהופקדו עד 31.12.2005

את הכספים ניתן למשוך באפשרויות להלן:

1. העמית צבר 15 שנות ותק בקופה.
2. בהגיעו לגיל 60, ונוסף, על כך צבר חמש שנות ותק בקופה.
3. לגבי עמית שהוא שוטר/סוהר/בקבע – בתום שלושה חודשים מפרישתו, בהגיעו לחמש שנות וותק בקופה.

כספים שהופקדו מ-1.1.2006 עד 31.12.2007

אפשרות מס. 1 – של 15 שנות ותק בקופה – בוטלה. נותרו אפשרויות 2 ו-3.

כספים שהופקדו מ-1.1.2008

מדובר בכספי קצבה, ולכן ניתן למשוך כספים רק במסגרת היוון קצבה פטורה החל מגיל 60.

קופ"ג עמית שכיר לתגמולים (כולל ביטוחי מנהלים הוניים)

גם כאן ניתן לחלק את פרק הזמן לשלוש תקופות:

כספים שהופקדו עד 31.12.2004

את הכספים ניתן למשוך באפשרויות להלן:

1. לא לעבוד שישה חודשים מתום פרישתו מהעבודה (גם פתיחת עסק עצמאי מהווה עמידה בתנאי).
2. עבודה במשך 13 חודשים כשכיר, בלי הפרשות סוציאליות.
3. עם הגיע העמית לגיל 60, ונוסף על כך צבר חמש שנות ותק בקופה.

כספים שהופקדו מ-1.1.2005 עד 31.12.2007

אפשרויות 1 ו-2 בוטלו. נותרה רק אפשרות 3.

כספים שהופקדו מ-1.1.2008

מדובר בכספי קצבה, ולכן ניתן למשוך כספים רק במסגרת היוון קצבה פטורה החל מגיל 60.

קופ"ג לקצבה

אין הבדל בין הכספים המופקדים מ-1.1.2008 ובין מה שהופקד עד 31.12.2007. על כל הכספים חלים למעשה **כללי הקצבה**. כלומר – **כל סוגי הכספים המופקדים מ-1.1.2008 הם כספי קצבה, וחל עליהם אותו דין**.

לגבי כספים שהופקדו עד 1.1.2000 – ניתן למשוך אותם בהתאם לכללי עמית שכיר לתגמולים. ההפרדה בין מסלולי ההון לקצבה לעניין הטבות מס החלה ב- 1.1.2000 (תיקון 120 לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961).

סיכום

תיקון החוק לעיל אינו פוגע בדין החל על הכספים הישנים. החל מ-1.1.2008 כל הכספים מיועדים לקצבה, וניתן למשוך אותם באופן חד פעמי רק במקרים מיוחדים. משיכה שלא עפ"י כללים אלה גורמת לתשלום מס גבוה.

גם בתקופה הזו, שבה איבדו רוב החוסכים את מיטב כספם, יש מקום לשקול משיכות שלא כדין בכובד ראש, כיוון שתשלום המס עליהן גבוה.

ד. פנסיה חובה

1. ביום 30.12.2007 חתם שר התמי"ת על צו הרחבה להסכם הקיבוצי לביטוח פנסיוני מקיף במשק, המחייב את המעבידים לבטח את העובדים בפנסיה מקיפה.
2. ההסכם הקיבוצי שנחתם בין ההסתדרות לבין לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים, קובע כי כל מעסיק חייב להפקיד עבור עובדיו לחסכון פנסיוני, ועפ"י הצו כאמור חובת ההפקדה לחסכון פנסיוני תחול לגבי כלל העובדים במשק בתוקף מ-1.1.2008.
3. ההסכם הקיבוצי קובע שיעורי הפקדה שעולות בהדרגה מ-2.5% בשנה הראשונה ועד 18.5% בשנת 2017 ואילך עבור כל מרכיבי החסכון הפנסיוני, דהיינו, מרכיב פיצויים, מרכיב תגמולי מעביד ומרכיב תגמולי עובד.

להלן טבלת ההפרשות לפנסיה לפי שנים ואחוזים:

	הפרשות מעביד	הפרשות עובד	הפרשות לפיצויים	החל ב:
	לתגמולים	לתגמולים	לתגמולים	סך-הכל
	0.833%	0.833%	0.834%	1.1.2008
	1.66%	1.66%	1.68%	1.1.2009
	2.5%	2.5%	2.5%	1.1.2010
	3.33%	3.33%	3.34%	1.1.2011
	4.16%	4.16%	4.18%	1.1.2012
	5%	5%	5%	1.1.2013
	6%	5.5%	6%	מ-1.1.2014 עד-30.6.2016
	6%	5.75%	6%	מ-1.7.2016 עד-31.12.2016
	6%	6%	6%	מ-1.1.2017
	6.50%	6%	6.50%	18.50%

4. ההסכם קובע כי חובה להפקיד בשל עובד עד שכר בגובה השכר הממוצע במשק נכון לכל עת הפקדה. השכר הממוצע במשק נכון ליום 1.1.2022 הוא 10,551 ₪ (כמו ב-2021).
5. את ההפקדות יש לבצע לקרן פנסיה חדשה מקיפה הכוללת מלבד פנסיית זקנה גם כיסוי ביטוחי למקרה אובדן כושר עבודה ופנסיה לשארים במקרה מוות. אולם, כל עובד רשאי לבחור בכל מוצר פנסיוני - קרן פנסיה כלשהיא, ביטוח חיים (מנהלים) הכולל מרכיב של קצבה וכו'. אם העובד לא בחר לאן הוא רוצה שיופקדו הכספים. המעסיק יפקיד עבורו את הכספים לקרן פנסיה מקיפה שהמעסיק יבחר.
6. הזכאות לפנסיה חלה לגבי כל עובד מגיל 21 לגבר ו-20 לאשה - ועד גיל הפרישה.

7.1 הזכאות לחסכון פנסיוני בשנת 2008 חלה על עובד שיש לו ותק של תשעה חודשים ומעלה במקום עבודתו.

7.2 החל משנת 2009 הזכאות לחסכון פנסיוני תהיה לאחר חצי שנת עבודה בלבד.

8. עובד שעבר ממקום עבודה שבו היה לו חיסכון פנסיוני למקום עבודה חדש, זכאי להפקדות לחיסכון פנסיוני מהיום הראשון לעבודתו. אולם, ההפקדות תוכלנה להתבצע לאחר שלושה חודשי עבודה, רטרואקטיבית ממועד תחילת עבודתו.

9. יש לציין כי ההסכם חל רק לגבי עובדים שאין להם חסכון פנסיוני כחלק מתנאי עבודתם. עובדים שיש להם חסכון פנסיוני (לרבות ביטוח מנהלים לקצבה הכולל ביטוח למקרה פטירה ולמקרה של אובדן כושר עבודה) (הסדר פנסיה מיטיב) בתנאים טובים יותר לעניין שיעורי ההפקדה - לא יושפעו מההסכם.

10. הפרשות המעביד לפיצויים כמפורט בטבלה בסעיף ד'3 לעיל אינן מכסות את מלוא הפיצויים המגיעים לעובד (בפיטורים או בהתפטרות עפ"י הסכמה) לפי הפרשה של 8^{1/3}% לשנה (משכורת אחרונה מוכפלת במספר שנות עבודה) בהתאם לכך, יהיה צורך בהשלמות לגבי כל שנה ושנה לפי הטבלה כדלהלן:

השלמת פיצויי פיטורים בהפקדות לפי צו ההרחבה בדבר ביטוח פנסיוני מקיף במשק

מיום	הפקדות מעביד לפיצויים על פי הצו	שיעור הפיצויים לפי סעיף 14, שיבוא במקום פיצויי פיטורים(*)	שיעור ההשלמה (יהיה לפי מס' חודשי עבודה באותה שנה)(*)
1.1.2008	0.834%	10%	90% מהשכר האחרון מוכפל בתקופת העבודה בשנה זו
1.1.2009	1.68%	20%	80% מהשכר האחרון מוכפל בתקופת העבודה בשנה זו
1.1.2010	2.5%	30%	70% מהשכר האחרון מוכפל בתקופת העבודה בשנה זו
1.1.2011	3.34%	40%	60% מהשכר האחרון מוכפל בתקופת העבודה בשנה זו
1.1.2012	4.18%	50%	50% מהשכר האחרון מוכפל בתקופת העבודה בשנה זו
1.1.2013	5%	60%	40% מהשכר האחרון מוכפל בתקופת העבודה בשנה זו
מ- 1.1.2014 ואילך	6%	72%	28% מהשכר האחרון מוכפל בתקופת העבודה משנה זו ואילך

(*) יודגש, כי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים לפיו, כספי הפנסיה שנצברו שייכים לעובד בין אם פוטר ובין אם התפטר, חל בגין השכר, הרכיבים, התקופות והשיעורים בגינם נעשתה ההפקדה בלבד.

השקעה בקופת גמל עפ"י תיקון 190 לפקודת מס הכנסה (קופת גמל להשקעה)

מטרת תיקון מס. 190 הינה יישום מדיניות הממשלה לקידום החיסכון ארוך הטווח לקצבה, על פני אפיקי חיסכון אחרים, לשם הבטחת רווחתם של היחידים בחברה בעת זקנה.

בהתאם לכך, מרכיבי התיקון מתאימים לבני 60 ומעלה והיתרונות הן הם, כדלקמן:

1. משיכת כספים בכל עת – מעל גיל 60.
2. תשלום מס רווחי הון מופחת בשיעור של 15% על הרווח הנומינלי בעת משיכה (לעומת 25%).
3. פטור מלא ממס במקרה של משיכת הכספים כקצבה חודשית העולה על 4,606 ₪ בשנת 2021.
4. מינוי מוטבים במקרה חו"ח של פטירה ללא צורך בהגשת צו ירושה/צוואה.
5. ניתן להפקיד בקופה זו עד 71,337 ₪ בשנת 2022, וכך בכל שנה לאחר מכן בסכומים שיתעדכנו.

סיווג קצבה המשתלמת כפיצוי בשל אובדן כושר עבודה

1. במסגרת תיקון 152 לפקודה בוטלה ההבחנה בין סוגי קצבאות אובדן כושר עבודה בכל הקשור לסיווגן ל"הכנסה מיגיעה אישית".
2. בהתאם לכך, בכל מקרה בו ההכנסה המבוטחת הינה הכנסה מעסק, ממשלח יד או ממשכורת, ההכנסה מקצבת אובדן כושר עבודה תיחשב ל"הכנסה מיגיעה אישית", על כל המשתמע מכך. הוראה זו מתקנת עיוות חקיקה שנוצר בחודש ינואר 2005. בו נקבעה אבחנה לקויה בין סוגי קצבאות אובדן כושר עבודה בכל הקשור לסיווגן ל"הכנסה מיגיעה אישית".

5. החלת חובת הפרשה לחיסכון פנסיוני לעצמאים (במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית לשנת התקציב 2017 ו-2018)

נכון להיום, חלק גדול מהעצמאים, ובפרט עצמאים ברמות הכנסה נמוכות ובינוניות, אינו מפריש תשלומים לחיסכון פנסיוני, אשר נועד לסייע להם לשמר את רמת הכנסתם גם לאחר יציאתם לגמלאות. כמו כן, נכון להיום, מידת הפרוגרסיביות של דמי הביטוח הלאומי בקרב אוכלוסיית העצמאים נמוכה בהשוואה למידת הפרוגרסיביות של דמי הביטוח הלאומי בקרב אוכלוסיית השכירים. לצד זאת, אין כיום מנגנון שיכול לסייע לעצמאים בתקופות של אבטלה. לאור האמור, עוגן בחוק – ובתיקונים עקיפים, בין השאר, לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), לחוק הביטוח הלאומי ולפקודת מס הכנסה, הסדר שיגביר את הפרוגרסיביות בדמי הביטוח הלאומי לגבי אוכלוסיית העצמאים, במקביל להחלת חובת הפרשה לחיסכון פנסיוני ומתן אפשרות למשוך חלק מהסכום הצבור במצבי אבטלה.

החל משנת 2017 מחויבים עצמאים להפריש לעצמם לקצבה לפי השיעורים הבאים: עד חצי שכר ממוצע – 4.45% (שכר ממוצע במשק בשנת 2022 – 10,551 ₪ לחודש). בין חצי שכר ממוצע עד שכר ממוצע – 12.55%.

לפיכך – סכום הפקדה חובה המירבי (למי שמרוויח שכר ממוצע ומעלה) בשנת 2022 – 10,762 ₪ לשנה.

אם העצמאי הוא גם שכיר מהסכום המחושב לפי הנוסחה שלעיל, מנכים הפרשה במעמד שכיר (חלק העובד וחלק המעביד).

חובת הפרשה עד גיל 60 (עצמאי שהיה בן 55 ב-1.1.2017 פטור מחובת הפרשה).

החל משנת 2018 יוטל קנס בגין אי הפרשה לקופת גמל לקצבה למעט בעלי הכנסה הנמוכה משכר המינימום.

סכום הפקדה מקסימלי הינו בסך 51,912 ₪ לשנה אולם, הטבת המס העומדת על 16.5% מההפקדה הינה עד לסכום הפקדה שנתי בסך 35,244 ₪.

6. חוק הביטוח הלאומי - הרחבת הגדרת "עובד עצמאי" וחלוקת דמי ביטוח לאומי בין בני זוג

א. כללי

בתיקון לחוק הביטוח הלאומי הורחבה ההגדרה של "עובד עצמאי" (החל ב-10 ביוני 1997), במטרה להרחיב את האוכלוסייה שתהיה חייבת בדמי ביטוח לאומי בגין הכנסה ממשלח יד, יודגש כי במקביל תהיה אוכלוסייה זו זכאית לגמלאות.

ב. המצב החוקי לאחר התיקון

בתיקון הנוכחי נקבע כי עובד עצמאי מוגדר בכל אחד מהמקרים המנויים להלן:

- (1) הוא עסק במשלח יד, לפחות עשרים שעות בשבוע בממוצע.
- (2) הכנסתו החודשית הממוצעת ממשלח ידו לא פחתה מסכום השווה ל-50% מהשכר הממוצע במשק (5,275 ₪ לחודש – בשנת 2022).
- (3) הוא עסק במשלח ידו לפחות שתיים עשרה שעות בשבוע בממוצע, והכנסתו החודשית הממוצעת ממשלח ידו לא פחתה מסכום כאמור בלוח א'. ההגדרה החודשית בוחנת שלושה פרמטרים:
  - (א) מבחן כמות השעות בלבד - לפחות 20 שעות בשבוע.
  - (ב) מבחן רמת ההכנסה בלבד - הכנסה חודשית ממוצעת ממשלח יד שלא תפחת מ-50% מהשכר הממוצע (השכר החודשי הממוצע בשנת 2022 – 10,551 ₪).
  - (ג) מבחן משולב של רמת ההכנסה וכמות השעות – לפחות 12 שעות בשבוע והכנסה חודשית ממוצעת של לא פחות מ-15% מהשכר הממוצע במשק (חלופה זו זהה לחלופה שהייתה קיימת ערב התיקון).

ג. חלוקת דמי ביטוח בין בני זוג

סעיף 371 לחוק הביטוח הלאומי מקנה סמכות לשר עבודה והרווחה לקבוע הוראות מיוחדות בדבר תשלום דמי ביטוח, בהתאם לכך הותקנה תקנה בתוקף מ-1.1.2021 לפיה חיוב דמי ביטוח של בני זוג המועסקים, שלא כעובדים שכירים בעסק משותף של שניהם, או אחד מהם, תהיה חלוקה שוויונית של 50% לאישה ו-50% לגבר. חלוקה ביחס אחר תוכל להתקיים אם שני בני הזוג יגישו בקשה לחלוקה אחרת, וזאת עד 30 באפריל השנה השוטפת.

7. ניכוי מס במקור מתשלום דמי שכירות

שוכר מקרקעין המשמשים בייצור הכנסתו חייב לנכות מתשלום דמי השכירות, בין בכסף ובין בשווה כסף, מס במקור בשיעור 35% או בשיעור מופחת, שאישר פקיד השומה (ללא קשר להיקף עסק/מחזור). וזאת על מנת שהשכירות תותר כהוצאה אצל השוכר.

על מקבל דמי השכירות להמציא אישור ספציפי מפקיד השומה על פטור/הפחתה מתשלום דמי השכירות. כל אישור אחר לא יהיה תקף לגבי תשלום זה.

8. מיסוי שוק ההון

מיסוי הכנסות פיננסיות של יחידים (כולל קיזוז הפסדים בשוק ההון)

כדי ליצור אחידות בשיעורי המס על הכנסות, הנובעות מהון בידי יחידים, נקבע כדלקמן:

1. שיעור המס המוטל על רווח הון ריאלי, על ריבית ריאלית ועל דיבידנד בידי יחיד יהיה – 25%, בין אם מקורם בנכס נסחר בבורסה (בישראל או מחוצה לה) ובין אם לאו, בין אם באפיקי השקעה המנוהלים בידי מוסד בנקאי ובין אם לאו; ובלבד שהיחיד אינו "בעל מניות מהותי" בחברה, המהווה מקור להכנסתו זו.
2. ריבית באפיקי השקעה שקליים נומינליים ורווחי הון ממכירת איגרת חוב, מנייר ערך מסחרי, ממלווה או מהלוואה, שאינם צמודים למדד, יחויבו במס בידי יחיד, בשיעור 15%, ובלבד שהיחיד אינו "בעל מניות מהותי" בחברה, המהווה מקור להכנסתו זו.
3. על אף האמור לעיל, יחויבו במס הכנסות מריבית בידי היחיד, בהתאם לשיעור המס השולי החל עליו, במקרים כדלהלן:
  - א. הכנסת הריבית היא הכנסה מעסק על פי סעיף 2(1) לפקודה, או שהיא רשומה בספרי חשבונותיו, או שהיא חייבת ברישום, כאמור.
  - ב. נתבעו הוצאות ריבית והפרשי הצמדה בשל הנכס, שעליו משולמת הריבית.
  - ג. היחיד הוא בעל מניות מהותי בחברה, ששילמה את הריבית.
  - ד. קיימים יחסים מיוחדים בין משלם הריבית למקבלה (ספק לקוח/עובד מעביד/אדם וקרובו וכו') אלא אם שיעור הריבית הוא בתנאי שוק.
  - ה. הריבית שולמה מקרן השתלמות, או מקופת גמל לתגמולים, לפני המועדים המקנים את הזכות לפטור/מס מופחת.
4. יחיד שהכנסתו והכנסת בן זוגו לא עלתה על סכום של 64,200 ₪ (תקרה מוטבת) בשנת 2022, זכאי לניכוי בסך של 10,080 ₪ מהכנסתו החייבת מריבית. אולם, אם עלתה ההכנסה הנ"ל מעל התקרה המוטבת יופחת הסכום העולה על התקרה המוטבת מסכום הניכוי בסך 10,080 ₪.
5. יחיד שהוא או בן זוגו הגיעו לגיל פרישה חובה וביום 1.1.2003 מלאו לאחד מהם 55 שנים, יהיה זכאי לניכוי בסך של 13,800 ₪ מהכנסתו מריבית אם הגיעו שני בני הזוג ביום 1.1.2003 לגיל 55 שנים יהיה היחיד זכאי לניכוי בסך 16,920 ₪ מהכנסתו מריבית.
6. הכנסה של יחיד ושל בן זוגו מריבית, (בסייגים מסוימים) מזכה בפטור ממס בשיעור 35%, אם היחיד או בן זוגו הגיעו לגיל פרישה והכל אם מלאו להם ב- 1.1.2003 55 שנים. הפטור המירבי של 35% בשנת 2022 הוא בסך 36,372 ₪.

שיעורי מס על "בעל מניות מהותי"

• הגדרות

"בעל מניות מהותי" – מי שמחזיק במישרין או בעקיפין, לבדו או יחד עם אחר, ב- 10% לפחות, באחד או יותר מסוג כלשהו של אמצעי השליטה בחבר בני אדם."

"אמצעי שליטה" בחבר בני אדם – כל אחת מאלה: (1) הזכות לרווחים; (2) הזכות למנות דירקטור, או מנהל כללי בחברה, או בעלי תפקידים דומים, בחבר בני אדם אחר; (3) זכות הצבעה באסיפה כללית בחברה, או בגוף מקביל לה בחבר בני אדם אחר; (4) הזכות לחלק ביתרת הנכסים, לאחר סילוק החובות בעת פירוק; (5) הזכות להורות למי שלו זכות מן הזכויות, האמורות בפסקאות (1) עד (4), על הדרך להפעלת זכותו;

והכל בין שהיא מכח מניות, זכויות למניות, או זכויות אחרות ובין בכל דרך אחרת, לרבות באמצעות הסכמי הצבעה או נאמנות."

"יחד עם אחר" – יחד עם קרובו, וכן יחד עם מי שאינו קרובו, ויש ביניהם שיתוף פעולה דרך קבע, על פי הסכם בעניינים מהותיים של חבר בני אדם, במישרין או בעקיפין."

- יחיד, שהוא בעל מניות מהותי בחברה, יחויב בשיעור מס של 30%, בגין דיבידנד המתקבל ממנה (לרבות בגין דיבידנד רעיוני מחברה נשלטת זרה), ובגין רווח הון ריאלי ממכירת ניירות הערך שלה (לעומת 25% בידי מי שאינו בעל מניות מהותי).
- רווחי הון ממכירת אג"ח, נייר ערך מסחרי, מלווה או הלוואה, שאינם צמודים למדד, יחויבו במס בידי יחיד, שהוא בעל מניות מהותי, בשיעור 25% (לעומת 20% בידי מי שאינו בעל מניות מהותי).
- יודגש כי לעניין רווח מניירות ערך סחירים בידי יחיד, שהוא בעל מניות מהותי, השינוי בשיעור המס הוא משמעותי ביותר – 25%, במקום 15% ערב התיקון.
- ריבית המתקבלת בידי יחיד, שהוא בעל מניות מהותי בחברה המשלמת, תחויב במס, בהתאם לשיעור המס השולי החל על הכנסותיו.
- שאלת היותו של היחיד בעל מניות מהותי תיבחן במועד מכירת המניות, או במועד קבלת הדיבידנד. עם זאת, יראו את היחיד כבעל מניות מהותי, גם אם במועד כלשהו ב-12 החודשים, שקדמו למועד האמור, היה הוא בעל מניות מהותי בחברה.
- נציין כי לעניין ריבית בידי יחיד, שהוא בעל מניות מהותי, לא צוין מועד בחינת מעמדו ככזה בחוק.
- נציין שהפער בין שיעור המס על ריבית (המס השולי) לבעל מניות מהותי לבין שיעור המס על רווח הון (25%) מהווה פתח לכיבוס ריבית בדרך של מכירת האג"ח, טרם קבלת הריבית.
- דיבידנד בידי חברה תושבת חוץ, שהיא בעל מניות מהותי, יחויב בשיעור מס של 30% (לעומת חברה, שאינה בעל מניות מהותי – 25%).

קיצוץ הפסדים בשוק ההון

- החל מ- 1.1.2006 הפסד הון ממכירת נייר ערך בארץ ובחו"ל ניתן לקיצוץ כנגד רווח הון מכל סוג שהוא, לרבות רווח הון שאינו בשוק ההון, כגון: רווח הון (שבח) ממכירת קרקע/בנין, רווח הון ממכירת מניות פרטיות, רווח הון ממכירת מוניטין וכו'. בנוסף ניתן לקזז את הפסד ההון הנ"ל מהכנסות מריבית או מדיבידנד ששולמו בשל אותו נייר ערך, וגם מריבית או מדיבידנד בשל ניירות ערך אחרים, ובלבד ששיעור המס החל על הריבית או הדיבידנד לא עולים על 25%, לאור העלאת שיעור המס החל מ- 1.1.2012 על דיבידנד

לבעל מניות מהותי מ-25% ל-30% לא ניתן עוד לקזז את הפסדי הון מניירות ערך סחירים כנגד דיבידנד שמקבל בעל מניות מהותי, בשל המגבלה שחלה על קיזוז כנגד דיבידנד ששיעור המס בגינו עולה על 25%.

להלן טבלה מסכמת של קיזוז הפסדי הון שוטפים בשנת 2022 – כלל הנישומים:

סוג ההכנסה	רווח הון מני"ע נסחרים בישראל	רווח הון מני"ע נסחרים בחו"ל	ריבית דיבידנד / מני"ע (*)	ריבית מפקדונות בבנקים או מתוכנית חסכון	רווח הון מנכס לא סחיר בישראל או בחו"ל
סוג ההפסד	הפסד מני"ע נסחרים בישראל	הפסד מני"ע נסחרים בחו"ל	היתרה שלא קוזזה הון ממכירת נכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה הון ממכירת נכס בחו"ל	הפסד הון מנכס בארץ
ניתן	ניתן	ניתן	ניתן	לא אפשרי	ניתן
הפסד מני"ע נסחרים בחו"ל	היתרה שלא קוזזה הון ממכירת נכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה הון ממכירת נכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה הון ממכירת נכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה הון ממכירת נכס בחו"ל	הפסד הון מנכס בחו"ל
ניתן	ניתן	ניתן	ניתן	לא אפשרי	ניתן
הפסד הון מנכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה הון ממכירת נכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה הון ממכירת נכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה הון ממכירת נכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה הון ממכירת נכס בחו"ל	הפסד הון מנכס בחו"ל
ניתן	ניתן	ניתן	ניתן	לא אפשרי	ניתן

(*) בקיזוז הפסדי הון שוטפים כנגד הכנסות ריבית ודיבידנד, שאינם נובעים מנייר הערך שמומש, הקיזוז אפשרי כל עוד המס על הריבית או על הדיבידנד אינו עולה על שיעור 25%.

הפסדי הון מועברים משנים קודמות

- 6.1 הפסדי הון מועברים משנים קודמות לשנת 2022 ניתנים לקיזוז מול רווח הון בלבד.
- 6.2 הפסד הון ממכירת נכס מחוץ לישראל יקוזז תחילה מול רווח הון ממכירת נכס מחוץ לישראל.
- 6.3 הקיזוז מותנה בהגשת דוח לרשות המסים בישראל.
- 6.4 כלומר, הפסד הון מועבר שגובש בשנים קודמות אינו ניתן לקיזוז בשנת המס 2020 ואילך כנגד הכנסות מרבית או מדיבידנד שיתקבלו בשנה זו.

מומלץ לכל אחד לבחון את רווחי ההון או את הפסדי ההון שנוצרו לו בשנים קודמות ובשנת 2020, ולקבל החלטות לאור האמור לעיל. יש לזכור כי אפשרויות הקיזוז נרחבות יותר בשנת היווצרות ההפסד מאשר בשנים הבאות.

9. מיסוי הכנסות שכר דירה למגורים בישראל

1. מבוא:
ביום 11.1.2007 פורסם בס"ח 2077 חוק ההסדרים לשנת 2007, במסגרת חוק ההסדרים נקבע כי הוראות חוק מס הכנסה (פטור ממס על הכנסה מהשכרת דירת מגורים) (הוראת שעה), התש"ן-1990, יהפכו להיות הוראה של קבע בסכום פטור חודשי של 4,200 ₪ בשנת 2007. להלן יובא בחוזר זה פירוט כל מסלולי המיסוי של הכנסות שכ"ד למגורים.

2. מסלול הפטור
מסלול זה מבוסס על חוק מס הכנסה (פטור ממס על הכנסה מהשכרת דירת מגורים), התש"ן-1990 (להלן - "החוק"). כפי שצוין לעיל להבדיל מהוראת שעה, אשר נדרש להאריך את תוקפה כל שנה, מעתה זהו חוק בעל תוקף של קבע. מסלול זה פוטר ממס הכנסה הכנסות שכ"ד למגורים עד גובה של 4,200 ₪ לחודש בשנת 2007 סכום הפטור גדל מדי שנה וב-2022 הינו בסך 5,196 ₪.
יש לשים לב כי החוק נוקט בלשון דווקנית של תקרה פטורה ממס **לכל חודש השכרה**, ועל כן תנודות חודשיות בהכנסות שכר הדירה עלולות לפגוע בפטור. כלומר, במצב שבו דמי השכירות עולים על התקרה הפטורה ממס על בסיס חודשי, אך הדירה לא הושכרה במשך מספר חודשים במהלך השנה, עלול לחול מס על ההכנסה החודשית בחודשי ההשכרה, במידה וזו עולה על התקרה הפטורה המותאמת לפי החוק, **גם אם בממוצע שנתי, לא עלו הכנסות שכר הדירה החודשיות על תקרת הפטור.**

3. מסלול ה-10%
המסלול השני מבוסס על הוראות סעיף 122 לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961 (להלן - "הפקודה"), לפיו יחול מס בשיעור של 10% על ההכנסות משכ"ד למגורים בישראל, שאינן מגיעות לכדי הכנסה מעסק (מבחינת היקפן והמנגנון המעורב ביצירתן). כנגד ההכנסות הללו, שאינן מוגבלות בתקרה, לא יותר ניכוי הוצאות כלשהן. מסלול זה מותנה בתשלום מקדמות תקופתיות למס הכנסה או בתשלום המס בתוך 30 יום מתום שנת המס. יובהר, כי מי שמשלם מקדמות תקופתיות שוטפות במסגרת ניהול תיק פעיל במס הכנסה, עונה לתנאי הקבוע בסעיף. מאידך, יש לשים לב, כי בחירה במסלול זה בדיעבד, כלומר רק בעת הגשת הדוח השנתי, עלולה לגרום לחיוב במס הכנסה מלא, על ההכנסה החייבת מההשכרה למגורים. בעת מכירת דירת המגורים, במידה ומכירה זו תהא חייבת במס שבח, יתווסף לתמורת המכירה "פחת רעיוני" שניתן היה לנכות, אילולא נבחר מסלול המיסוי לפי אפשרות זו ובכך יגדל השבח ותשלום המס בגינו. במידה והמכירה תהא פטורה ממס שבח (פטור על מכירת "דירת מגורים מזכה"), הרי שאין לכך משמעות כספית כלשהיא.

4. מסלול המס הרגיל
המסלול השלישי הוא "המסלול הרגיל" – תשלום מס שולי על הרווח מההשכרה, היינו על ההכנסות בניכוי הוצאות, לרבות ניכוי הוצאות בגין הנכס. למי שבבעלותו יותר מדירה אחת המושכרת למגורים, כדאי לשקול שילוב בין מסלול ה-10% ומסלול המס הרגיל בהתאם לנסיבותיו האישיות וגובה ההכנסות וההוצאות, על מנת להגיע לתוצאת מס מיטבית.

5. שיקולי ביטוח לאומי
סעיף 350 (א)(7) לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), תשנ"ה-1995 פוטר מדמי ביטוח ומס בריאות ההכנסות מהשכרה למגורים, כאשר הן פטורות ממס הכנסה לפי החוק או אם שולם עליהן מס בשיעור של 10% לפי מסלול סעיף 122 לפקודה (מסלול ה-10%).

החל משנת 2008 הכנסות פאסיביות מדמי שכירות עסקיים או החייבים במס מלא לפי "המסלול הרגיל" (וגם מריבית וכו') חייבות בדמי ביטוח ללא קשר לגובהן ביחס להכנסות מעבודה או מעסק ומשלח יד (עד שנת 2007 שולמו דמי ביטוח בגין הכנסות פאסיביות רק אם הם עלו על ההכנסות מעבודה או מעסק ומשלח יד) יחד עם זאת הכנסות פאסיביות עד לגובה של 25% מהשכר הממוצע, היינו 2,638 ₪ לחודש יהיו פטורות מדמי ביטוח לאומי. יש לציין כי תשלומי דיבידנד לבעלי שליטה בחברת מעטים פטורים מינואר 2008 מחבות בדמי ביטוח ללא קשר לסכומם ביחס להכנסותיו כשכיר או כעצמאי של אותו בעל שליטה.

השלכות מס ערך מוסף

6. בהתאם לסעיף 31 (1) לחוק מס ערך, התשל"ו-1975, חל פטור ממס ערך מוסף על השכרת דירה למגורים לתקופה שאינה עולה על 25 שנים.

סיכום

7. לפני קבלת החלטה על השכרת דירה מגורים ובחירה בין שלושה מסלולי הדיווח, נראה כי רצוי לבחון איזה מבין שלושת המסלולים הינו הרלוונטי, בין היתר, על סמך גובה ההכנסות וגובה ההוצאות. במסגרת זו, יש לשקול אף אפשרות של הפחתת סכום שכר הדירה, בהתאם לשיעור המס השולי וחבות הביטוח הלאומי החלים על המשכיר, על מנת להפחית את חבות המס וכפועל יוצא ליהנות מהכנסה פנויה גבוהה יותר.

פטור מדמי שכירות שקיבל קשיש המתגורר בבית אבות – סעיף 9 (25) לפקודת מס הכנסה

8. בנוסף למסלולים הכלליים שתוארו לעיל, קיים גם פטור לפי סעיף 9 (25) לפקודת מס הכנסה. הסעיף מעניק פטור על הכנסה מדמי שכירות מהשכרת דירת מגורים שקיבל קשיש המתגורר בבית אבות בשל הדירה שבה גר לפני כניסתו לבית האבות – עד לסכום מחצית התשלום השנתי ששילם בעד החזקתו בשנת המס בבית האבות.

הכנסות מהשכרה בחו"ל

9.1 דירת מגורים בחוק הפטור הינה דירה בישראל ובאזור, ולכן אין מניעה לשילוב בין מסלול הפטור לפי חוק הפטור לדירה בישראל לבין כל מסלול לגבי דירה בחו"ל, שהינו מסלול נפרד לחלוטין שאינו רלוונטי להכנסות ההשכרה בישראל.

9.2 למותר לציין, שאף לעניין מסלול 10%, אין כל מניעה בשילוב עם הכנסות מחו"ל, וזאת כפי שראינו אף לגבי שילוב עם מסלול חייב בישראל. ציון, כי לגבי הכנסות מהשכרה בחו"ל אין כל אבחנה בין דירת מגורים למשרד, וכיו"ב.

9.3 ליחיד בעל הכנסה מהשכרה בחו"ל קיימים שני מסלולים: מסלול חייב, שבו פרט לניכוי ההוצאות, ניתן אף לקבל זיכוי בגין המס ששולם בחו"ל און מסלול בו ישולם מס על ההכנסה ברוטו (אך לאחר ניכוי מס) בשיעור 15%, ללא מתן אפשרות להתיר הוצאות אחרות למעט פחת, וללא מתן זיכוי מהמס החל בחו"ל, וזאת בהתאם להוראות סעיף 122א' לפקודה.

9.4 אין כל מניעה כי ייערך חישוב לגבי כל נכס ונכס על פי תוצאות המס, על נכס אי יוחל מסלול 15% ועל נכס ב' יוחל המסלול החייב.

9.5 מלשון החוק ניתן להסיק לכאורה שאין מניעה, כי בכל שנה ושנה ייבחר מסלול שונה בחו"ל, לגבי אותו הנכס, וזאת לאור תוצאות המס המשתנות (גידול/קיטון בהוצאות), היות ולשון החוק שותקות בעניין, ולכן זכאי הנישום לבחור את האופציה המטיבה עמו.

10 הכנסות שכר דירה – "ריבוי דירות"

לפי חוזר מס הכנסה (שלא ברור אם ייושם) המס על בעל 4 דירות יהיה בשיעור 10%, בעלים של 5-9 דירות ישלם או 10% או מס מלא בנסיבות שיבדקו, ומעל 10 דירות ישולם מס מלא.

10. שמירת מערכת החשבונות

א. מערכת חשבונות כוללת ספרי (פנקסי) חשבונות ותיעוד אשר יש לנהל לפי הוראות מס הכנסה כגון: כרטסת הנהלת חשבונות, ספר קופה, ספר הזמנות, שוברי קבלה, חשבוניות מס, תעודות משלוח, דוחות ייצור, ספר תקבולים ותשלומים, ספר כניסת טובין (קניות), ספר פדיון יומי, סרטי קופה רושמת, ספר תנועת מלאי, רשימות מלאי, שוברי כרטיסי אשראי, תיק תיעוד חוץ וספרי חשבונות ספציפיים.

ב. יש לשמור את מערכת החשבונות על מסמכיה 7 שנים משנת המס שאליה היא מתייחסת, או 6 שנים מיום הגשת הדוח על ההכנסה לאותה שנה, לפי המאוחר.

כרטסת הנהלת חשבונות ומסמכים הקשורים למשכורות עובדים יש לשמור 15 שנה.

לאחר 31.12.22 ניתן להשמיד את ספרי החשבונות לשנת 2015 כולל, בתנאי שהדוח לשנת 2015 הוגש עד 31.12.16.

מסמכים סטטיסטיים, הזמנות, רישומים פנימיים בין מחלקתיים, חוזים ופרוטוקולים, תיעוד ופנקסים, שהנישום אינו חייב לנהלם על פי הוראות ניהול ספרים, אך ניהולם מרצון או מכוח דין אחר, יש לשמור במשך 3 שנים לפחות מיום הגשת דוח על ההכנסה לשנת המס, שאליה הם מתייחסים.

האמור בסעיף זה מתייחס לשמירת מסמכים לצורך בדיקתם בידי שלטונות המס בלבד. ייתכן שבענפים אחדים או על פי דרישות חוקיות מסוימות נדרשת שמירת מסמכים מסוימים לתקופות ארוכות יותר. רצוי לשמור דיווחים שנתיים על עובדים לתקופה בלתי מוגבלת, משום שהם עלולים להתבקש למימוש זכויות בביטוח לאומי וכיו"ב.

ג. לפי הוראות מס הכנסה ניתן (כאופציה) לשמור מערכת חשבונות, או חלק ממנה, על גבי אמצעי אחסון ממוחשבים (כגון: דיסקים, דיסקטים, סרטים מגנטיים), ובלבד, שתאפשר הפקה זמינה של פלט מודפס של מערכת החשבונות או כל חלק ממנה (הפקה זמינה - פירושה: לפי דרישה ובמועד סביר).

ד. לדעת מומחים, ישנן בעיות טכניות בעניין שמירה בטוחה של אמצעי אחסון ממוחשבים במשך 7 שנים (סיכון של נזק עקב פגיעה, חום, רטיבות ועוד) לכן, מומלץ כי אם לא ניתן לדאוג ברציפות לתנאי שמירה מתאימים של אמצעי האחסון הממוחשבים, יש להפיק מערכת שלמה של תדפיסים לגבי כל הקבצים הקבועים של מערכת החשבונות.

ה. אם החלטתם שלא להפיק תדפיסים של מערכת החשבונות, אלא לשמרה על גבי דיסקים, דיסקטים, או סרטים מגנטיים, יש לדאוג כי בנוסף לשמירה הבטוחה של מערכת החשבונות הממוחשבת כאמור בסעיף ד' לעיל, יהיה גיבוי של אמצעי האחסון הממוחשבים במקום שאינו מקום העיסוק הקבוע.

ו. שלטונות מס הכנסה עדכנו את הוראות שמירת מערכת חשבונות – בתוקף מ-1.1.2013 – כך שתאפשר שמירה של תיעוד חוץ (שובר קבלה, תעודת משלוח, חשבונית, חשבונית מס, הודעת זיכוי, הזמנה מגורם חוץ), באמצעות סריקה ממוחשבת, ושמירתה בארכיב דיגיטלי. (מסמך שהתקבל כ"מסמך ממוחשב" חייב להישמר ככזה והוראות אלה אינן חלות עליו).

11. עדכון חקיקה – תיקון לחוק הגנת השכר

הרינו להביא לידיעתכם תיקון לחוק הגנת השכר שהתקבל בכנסת ביום 24.6.08 ואשר נכנס לתוקף ביום 1.1.09. התיקון קובע מספר הנחיות חדשות החלות על מעבידים, הן במגזר הפרטי והן במגזר הציבורי, ביחס לחובתם למסור תלושי שכר ולסמכותם לבצע ניכויים מהשכר, כאשר במסגרת התיקון הורחבו הסנקציות המוטלות על מעביד המפר את הוראות החוק.

להלן עיקרי הדברים:

חובת מסירת תלוש שכר

1. החוק מרחיב את החובה למסור לעובד תלוש שכר וקובע כי בתלוש יש לפרט את הפרטים הבאים:
  - 1.1 שם מלא של העובד ומספר זיהוי.
  - 1.2 שם המעביד, מספר זיהוי שלו או מספר תאגיד, ומען מקום העבודה או העסק.
  - 1.3 תאריך תחילת עבודה וותק מצטבר של העובד אצל המעביד או במקום העבודה, לפי הגבוה.
  - 1.4 היקף המשרה של עובד, ככל שהוא מועסק במשכורת חודשית ובסיס השכר לגבי עובד המקבל שכר שלא במשכורת חודשית. דירוג העובד ודרגתו ככל שהמדובר בעובד ששכרו נקבע לפי דירוג.
  - 1.5 התקופה שבגינה שולם התשלום, מספר ימי העבודה ושעות העבודה בתקופה שבעדה שולם השכר.
  - 1.6 מספר ימי העבודה ושעות העבודה בהם עבד העובד בפועל בתקופה בגינה שולם השכר. ככל שהמדובר בעובד שהוראות חוק שעות עבודה ומנוחה אינן חלות לגביו, יש לציין זאת במפורש.
  - 1.7 מספר ימי החופשה שניתנו בתקופת התשלום ויתרת ימי החופשה, מספר ימי המחלה שנוצלו ויתרת תקופת המחלה הצבורה (אלא במקרה בו העובד מבוטח בביטוח ימי מחלה).
  - 1.8 ערך שעת עבודה, השכר הרגיל ותשלומים שנוספו על השכר לרבות - גמול שעות נוספות ומנוחה שבועית; דמי הבראה; דמי חופשה ודמי מחלה וכיו"ב, וכן סך כל התשלומים החייבים במס הכנסה וחסכון המצטבר שלהם בשנת המס; סך התשלומים החייבים בדמי ביטוח לאומי והסכום המצטבר שלהם בשנת המס; סך כל השכר והתשלומים המובאים בחשבון לעניין הזכויות הפנסיוניות או הסוציאליות.
  - 1.9 ניכויים משכר העבודה ובהם: דמי ביטוח לאומי, מס הכנסה, דמי ביטוח בריאות, ניכויים לקופת גמל תוך פירוט הקופה אליה מבוצע הניכוי וסכום הניכוי, כל ניכוי אחר וסיכום של כל הניכויים. כמו כן - יש לפרט תשלומים עבור תנאים סוציאליים שאינם משולמים ישירות לעובד.
  - 1.10 יש לפרט עוד את הסכום ברוטו המגיע לעובד, והסכום לתשלום בפועל (נטו), וכן את האופן בו משולם השכר, לרבות פרטי חשבון בנק.
  - 1.11 בתלוש יש לפרט גם את שכר המינימום (לחודש ולשעה) בשיעורו המעודכן.
2. המועד למסירת תלוש שכר הוא עד 9 ימים לאחר המועד לתשלום שכר עבודה (שהוא - על פי הוראות החוק - מועד סיום החודש בגינו הוא משולם, לעובד חודשי, ואמצע החודש בגינו משולם השכר - ככל שהמדובר בעובד ששכרו משולם על בסיס שעות, יומי או שבועי).
3. ההוראות האמורות אינן חלות על מעסיק לגבי עובד המועסק שלא במסגרת עסקו או משלח ידו.
4. מעביד שנמנע מלמסור לעובדו תלוש שכר במועד או מוסר לעובד תלוש שאינו מכיל את כל הפרטים דינו קנס, ששיעורו משתנה בהתאם לחומרת ההפרה (לדוגמא - במקרה בו ההפרה

נעשתה בכוונה להשיג טובות הנאה, או כדי להימנע מתשלום המגיע לעובד, או ככל שהמדובר במעסיק שהפר את הוראות החוק למעלה מ- 6 פעמים בתקופה של 12 חודשים).

5. כמו כן, נקבעה לבית הדין לעבודה סמכות לפסוק פיצויים בסך של עד 5,000 ₪, או בשיעור גבוה יותר מטעמים מיוחדים שיירשמו, וזאת ככל שנמצא כי המעסיק בודעין לא מסר לעובד תלוש שכר עד המועד הקבוע בחוק, או מסר תלוש שאינו מכיל את כל הפרטים המחויבים. מעסיק שהפר את ההוראות בשני חודשים לפחות בתוך תקופה של 24 חודשים, נחשב מעסיק שהפר את ההוראות **ביודעין**.

ניכויים מהמשכורת

6. ביחס לניכויים הובהר כי ככל שנוכו סכומים מהשכר בהתאם להוראות החוק, יועבר הסכום אל מי שאליו מיועד הסכום בתוך 30 יום מהמועד בו רואים שכר כמולן (על פי רוב, ה-10 לחודש שלאחר החודש בו בוצעה העבודה).

7. נקבע עוד כי מעביד שניכה משכר עובד בניגוד להוראות החוק דינו יהיה קנס.

8. ביחס למעביד שניכה סכומים משכרו של עובד ואולם לא העבירם ליעדם, נקבע כי דינו יהיה מאסר שנתיים, או קנס בשיעור גבוה פי חמישה מהקנס הקבוע לעניין העבירות האמורות.

9. כמו כן, ככל שההפרות נעשו בנסיבות מחמירות, היינו בכוונה להשיג טובות הנאה או להימנע מתשלום המגיע לעובד, או כאשר המעביד מואשם ב- 6 אישומים לפחות על פי הוראות החוק בתוקף תקופה של עד 12 חודשים. ניתן להגדיל את שיעור הקנס, ולהעלות את תקופת המאסר עד ל- 30 חודשים.

חובת ההוכחה בתביעות בגין שעות נוספות

10. תיקון מהותי נוסף בחוק נוגע לתשלום עבור שעות נוספות. על פי ההלכה שנהגה עד היום, הוטל הנטל על עובד להוכיח כי עבד בשעות נוספות, ככל שהגיש תביעה לתשלום גמול בגין עבודה בשעות נוספות. נטל זה הכביד באופן ניכר על עובדים, בנסיבות בהן רישומי הנוכחות על פי רוב נשמרים על ידי המעסיק. נוכח האמור, בתיקון לחוק נקבע כי בתביעות לשכר עבודה או לגמול שעות נוספות, וככל שתהיה מחלוקת לגבי היקף השעות בהן הועסק העובד, יועבר נטל ההוכחה אל המעביד, במידה ולא ניהל כדין פנקס שעות עבודה שהוא מחויב לנהל.

12. חוק המילואים

ביום 2.4.08 התקבל בכנסת חוק המילואים החדש הכולל בתוכו גם תיקונים בחוק הביטוח הלאומי בנושא תגמולי מילואים, ואשר לפיו, סכום התגמול אשר ישולם לשכיר ו/או עצמאי יוגדל עם שינוי הנוסחה לחישוב התגמול.

תחילת החוק בנושא תגמולי מילואים הינה ב-1.8.08 ואילך.

מידע לגבי עיקרי החוק והשינויים אותם יש לשלב בדיווחים לבטוח הלאומי ובמעריך השכר המחשב את התגמול לעובד המשרת במילואים, מפורטים בטבלאות עזר לחישוב התגמול, כדלקמן:

משך תקופת השרות	אופן החישוב
שרות רצוף של 7 ימים לרבות מספר תקופות עוקבות בנות 7 ימים כל אחת	יחושב עפ"י הנוסחה הקיימת: חלוקת ההכנסה ברבע השנה שקדם לשרות ב-90 כפול מספר ימי השרות
שרות בן יום אחד, יומיים, 3 ימים, 4 ימים, 5	יחושב עפ"י הנוסחה הקיימת: חלוקת

ימים	ההכנסה ברבע השנה שקדם לשרות ב-90. בחישוב הסופי: תוספת של 40% למספר ימי השרות אשר בוצעו בפועל
שרות בן 6 ימים	יחושב עפ"י הנוסחה הקיימת: חלוקת ההכנסה ברבע השנה שקדם לשרות ב-90. בחישוב הסופי: תוספת של יום אחד למספר ימי השירות אשר בוצעו בפועל
שרות רצוף אשר לאחר חלוקת מספר הימים ב-7 היתרה קטנה מ-6 ימים	יחושב עפ"י הנוסחה הקיימת: חלוקת ההכנסה ברבע השנה שקדם לשרות ב-90. בחישוב הסופי: תוספת של 40% ליתרת הימים לאחר החלוקה ב-7
שרות רצוף אשר לאחר חלוקת מספר הימים ב-7 היתרה 6 ימים	יחושב עפ"י הנוסחה הקיימת: חלוקת ההכנסה ברבע השנה שקדם לשרות ב-90. בחישוב הסופי: תוספת של יום אחד ליתרת הימים לאחר החלוקה ב-7

יש לציין כי בהתאם לחוק הביטוח הלאומי המעביד מחויב לשלם לעובד את תגמולי המילואים (זאת ביחס לעובד חודשי ועובד יומי שעבד לפחות 75 יום ברבעון הקובע), וביטוח לאומי מחזיר את התגמול לידי המעביד (סעיף 280 לחוק הביטוח הלאומי).
בהתאם לחוק הביטוח הלאומי, המעביד מחויב לשלם את תגמול המילואים כפי שהוא מחושב ע"י הביטוח הלאומי, כלומר, המעביד משמש לעניין זה כעין "צינור מתווך" ועליו להעביר לעובד את מה שיעביר לו הביטוח הלאומי.

לפיכך, אם המעביד שילם לעובד סכום מסוים, וביטוח לאומי העביר למעביד סכום גבוה יותר, על המעביד להעביר לו את ההפרש. כך גם במקרה ההפוך, אם המעביד שילם לעובד יותר ממה שהעביר לו הביטוח הלאומי, הוא רשאי לקזז את ההפרש ממשכורת של העובד.

ביום 7.7.2022 עודכנו ברשומות תקנות הביטוח לאומי (תגמולים למשרתים במילואים) (תיקון), התשפ"ב-2022, ונקבע כי יוגדלו תגמולי המילואים למשרתים במילואים אשר היה להם גידול מהותי בהכנסתם עובר ליציאתם לשירות מילואים, כפי שיתואר בתמצית להלן:

המצב החוקי טרם עדכון התקנות:

התגמול משולם לפי ההכנסה הממוצעת ברבעון שקדם ליום יציאת המבוטח לשירות מילואים. לגבי בעלי הכנסה נמוכה, לרבות אלו שכלל לא הייתה להם הכנסה ברבעון האמור – המחוקק קובע להם תגמול מזערי (מינימלי) של 6,150 ש"ח לחודש (נכון לתאריך 1/2022, ולכל יום באופן יחסי).
התגמול המרבי לחודש הוא 45,075 ש"ח (נכון ל-1/2022).

בעדכון התקנות נקבע בתמצית כך:

העדכון בא לתגמול יוצא לשירות מילואים, שזכה טרם יציאתו לשירות לגידול משמעותי בהכנסתו, אלא שעל פי המצב החוקי טרם התיקון, לפיו חישוב התגמול נעשה לפי ההכנסה הממוצעת ברבעון שקדם ליציאתו לשירות, אין התחשבות משמעותית, אם בכלל, בגידול האמור בהכנסתו.
לכן נקבע (בתמצית ובשפה פשוטה, וללא כל דקויות הניסוח המשפטי) כי:

"עליה משמעותית" בהכנסה היא:

עליה של 20% לפחות מהשכר הקודם או מהתגמול המזערי מוכפל בשלושים (להלן: "המינימום"), לפי הגבוה, ובלבד שהגידול "התקיים" לפחות שלושה חודשים מיום שהחל. עובד שכיר שיצא למילואים, והייתה לו עלייה משמעותית בשכרו (אילולא יצא למילואים) בחודש היציאה למילואים או באחד מחודשי הרבעון שקדם לחודש היציאה לשירות – יחושב לו הגמול לפי השכר המוגדל, ולא לפי ממוצע הכנסת השכר שלו ברבעון שקדם ליציאה לשירות. עובד עצמאי שיצא לשירות מילואים ברבעון הראשון של השנה, והכנסתו החודשית הממוצעת בשנה זו, לו לא יצא למילואים, הייתה גבוהה מהכנסתו החודשית הממוצעת בשנת המס הקודמת, או מהמינימום (לפי הגבוה) – יחושב לו התגמול לפי ההכנסה החודשית החדשה (הגבוהה יותר).

מי שהיה בחודש יציאתו למילואים או ברבעון שקדם לחודש יציאתו למילואים: גם עובד שכיר וגם עובד עצמאי; או עובד שכיר ביותר ממקום עבודה אחד; או שהיה עובד שכיר בחלק מהזמן ועובד עצמאי בחלק מהזמן; והייתה לו "עליה משמעותית" באחד ממקורות ההכנסה, יזכה לתגמול מוגדל לגבי אותה הכנסה שבה חל הגידול המשמעותי. התיקון לתקנות הוא בתחולה לגבי שירות מילואים שהחל ביום 1/1/2022 ואילך. המוסד לביטוח לאומי (להלן: "הב"ל"), יבצע הגדלת תגמולים לזכאים לכך, ככל שהם עומדים בתנאים שפורט לעיל. מסיבות פרקטיות ובהתאם לברורים שערכנו עם עובדי הב"ל, כדי שיוכח כי הגידול בהכנסה החזיק שלושה חודשים לפחות לגבי שכיר, או לאחר קליטת השומה השנתית מפקיד השומה בנוגע לשנה שבה אירע שירות המילואים לגבי עובד עצמאי – לא מן הנמנע כי ישולם הגמול הבסיסי בשלב הראשון, ולאחר שיתברר כי נתמלאו התנאים, תתבצע השלמת תגמול.

13. מע"מ – דיווח מקוון וציון מספר רישום של קונה על גבי חשבונית

במסגרת המאבק בהונאות מע"מ והמלחמה בחשבוניות פיקטיביות, ולשם הגברת האכיפה ומניעת הונאות בתחום המע"מ נקבע כי החל משנת 2010 יש להגיש למע"מ דיווחים מקוונים למחשב מע"מ. החייבים בדיווח מקוון בשנת 2022 הם:

- 1) עוסקים שהם חברות וכן שותפויות שאחד השותפים הינה חברה שמחזור העסקאות שלהם בשנת 2021 היה גבוה מ- 1.5 מיליון ₪.
- 2) עצמאים, ושותפויות שכל השותפים הם עצמאים, או שחייבים בניהול ספרים בשיטה הכפולה, שמחזור העסקאות שלהם בשנים 2021 היה גבוה מ- 2.5 מיליון ₪.
- 3) מלכ"רים שהמחזור השנתי שלהם בשנת 2021 היה גבוה מ- 20 מיליון ₪.
- 4) מוסדות כספיים שהמחזור השנתי שלהם בשנת 2022 היה גבוה מ- 4 מיליון ₪.
- 5) את הדוחות המקוונים יש להגיש בתוך 15 ימים ממועד הגשת הדוח התקופתי, כמפורט להלן:
  - א. פירוט של כל חשבוניות המס (מס עסקאות) שהונפקו ושנכללו בדוח התקופתי וסכומן הכולל;
  - ב. כל רשימוני הייבוא הנושאים את שמו של העוסק, שבגינם נתבע מס תשומות בדוח התקופתי וסכומם הכולל;
  - ג. כל חשבוניות הקנייה שהוצאו לעוסק בתקופת הדוח התקופתי, הנכללות בו כמס תשומות, וסכומן הכולל.

ד. לגבי כל חשבוניות המס שהוזכרו לעיל (חשבוניות מס לגבי מכירות ולגבי קניות) יפורטו בדוח הפרטים הבאים: מספרה הסידורי של החשבונית, תאריכה, סכומה וסכום המס הנובע ממנה, וכן מספר הרישום של הקונה, ולגבי כל רשימון יבוא – יפורט מספרו הסידורי. יצוין, כי עוסק רשאי להגיש את הדוח הנוסף במקום הדוח התקופתי, אם אישר זאת המנהל, בתנאים ובתיאומים שיוורה, ובלבד שדוח כאמור יוגש במועד שיש להגיש את הדוח התקופתי.

6) החל מיום 1.1.2014 החוק קובע כי חשבונית מס תכלול גם את מספר הרישום (מספר עוסק) של הקונה או נותן השירות.

14. חובת הגשת דוח שנתי מקוון ליחיד

במסגרת תיקון 161 לפקודת מס הכנסה מדצמבר 2007, נקבעה חובת הגשת דוח מס לשנת המס 2008 ואילך באופן מקוון (באמצעות מערכת מחשב של רשות המסים (שע"מ) או באמצעות האינטרנט) על ידי יחיד, החייב בהגשת דוח מס ושהייתה לו במהלך שנת המס המדווחת הכנסה מעסק, ממשכורת או מחקלאות. בשלב זה יחידים מהסוגים הבאים לא נדרשים להגיש את הדוח באופן מקוון (אך לא מחובת הגשת דוח שנתי, כעולה מהפקודה): (1) ישראלים בעלי הכנסה מעבודה בחו"ל, המתחייבים במס בהתאם להוראות סעיף 67א לפקודה; (2) תושבי חוץ;

• **פטור מהגשת דוח שנתי מקוון לגמלאים ובעלי הכנסות נמוכות** – בק"ת 6910 מיום 18.7.10 פורסמו תקנות המעניקות פטור מהגשת דוח מקוון (לגבי שנת המס 2009 ואילך) במקרים הבאים, אך למעט מקרים שבהם עסקינן ביחיד שהוא בעל שליטה, כהגדרתו בפקודה:

א. יחידים שהכנסתם השנתית (מחזור או משכורת) וגם הכנסת בן זוגם מעסק, מחקלאות, ממשלח יד ומעבודה אינה עולה על 82,290 ₪ לכל אחד, ובתנאי כי ההכנסה השנתית החייבת של היחיד אינה עולה על 82,290 ₪ ואם יש לו בן זוג – הכנסתם החייבת של בני הזוג אינה עולה על 164,580 ₪ (הסכומים הנ"ל מתייחסים לשנת 2020, טרם פורסמו הסכומים לשנת 2021).

ב. יחיד שהוא ובן זוגו הגיעו לגיל פרישה.

יודגש כי ההקלה האמורה פוטרת יחידים כאמור מחובת הגשת דוח מקוון, אך לא מחובת הגשת הדוח השנתי, כעולה מפקודת מס הכנסה.

15. עוסקים הרשאים לדווח על בסיס מזומן למע"מ

בהתאם לתיקון 48 לחוק מע"מ בתוקף מ- 1.1.2015 נקבע מעגל העוסקים הרשאים לדווח על בסיס מזומן למע"מ. עוסקים אלו יכולים להוציא חשבונית עסקה בלבד בעת ביצוע העסקה של המכר או מתן השירות, וקבלה בעת קבלת תקבול דחוי (בשקים עתידיים או בכרטיסי אשראי) ואת חשבונית המס להוציא רק בעת פירעון בפועל של התקבול בגין העסקה, ולמעשה תוך 14 יום ממועד הפירעון.

תיקון זה מאפשר את תשלום המע"מ רק לאחר שנתקבל התקבול בפועל בגין העסקה. להלן רשימת העוסקים הזכאים לדווח על בסיס מזומן למע"מ, כדלקמן:

1. **יצרנים** כגון: נגרים, מסגרים, בתי מאפה, מפעלי ייצור, אשר מחזור עסקאותיהם כולל מע"מ עולה על 2,150,000 ₪ אך אינו עולה על 3,810,000 ₪ הינו בסך של עד 1,950,000 ₪ כולל מע"מ לשנה ולא מעסיקים יותר מ- 6 עובדים.
יצרן שמחזור העסקאות שלו עולה על 1,950,000 ₪ כולל מע"מ אך אינו עולה על 3,450,000 ₪ כולל מע"מ, או שמחזור עסקאות שלו פחות מ- 1,950,000 ₪ כולל מע"מ אך בעסקו יותר מ- 6 מועסקים ולא יותר מ- 17 מועסקים.
2. כל עוסק שמחזור העסקאות שלו אינו עולה על 2 מיליון ₪ - לא כולל מע"מ.
3. **נותני שירותים** – כגון: אולמות אירועים, בתי מלון, הובלות, מוסכים, השכרת רכב, שיפוצים ותיקוני בניינים, מסעדות, שמחזור עסקים לא כולל מע"מ הינו בסך העולה על 15,000,000 ₪ לא כולל מע"מ בשנה.
4. **בעסקאות מקרקעין וקבלנים** יחול בסיס המזומן למע"מ, לגבי מקדמות המתקבלות לפני מסירת המקרקעין או גמר עבודות הבנייה לקונה.
5. **בעלי מקצועות חופשיים** – כגון: עורכי דין, רואי חשבון, אדריכלים, יועצים, טכנאי שיניים, כלכלנים, עורך פטנטים ושמאים. ללא הגבלת מחזור הכנסות או מספר מועסקים.
6. **רופאים, בעלי בתי ספר לנהיגה, בעלי בתי ספר, סוחר מקרקעין, סוחר רכב, עוסק במתן אשראי, מכירת מנויים לעיתון או מופעים** ללא הגבלת מחזור הכנסות או מספר מועסקים.
7. **עוסק או מלכ"ר או מוסד כספי שקיבל שירות לפי תקנה 6 לתקנות מע"מ** מאדם שאינו רשום כעוסק ועיקר הכנסתו ממשכורת, גמלה או קצבה (חשבונית עצמית).

כמו כן נקבע בחוק כי אסור לדרוש חשבונית מס מעוסק המדווח על בסיס מזומן, לפני מועד תשלום התמורה בפועל. הפרת הוראה זו מהווה עברה פלילית לפי סעיף 118 לחוק שעונשה מאסר שלושה חודשים או קנס בסך של 9,600 ₪.

1.16. החזר מע"מ בגין חוב אבוד ע"י הוצאת הודעת זיכוי מס

בפסק דין עקרוני שניתן ביום 2.12.99, בעניין חברת אלקה אחזקות בע"מ, קבע בית המשפט העליון, כי עוסק זכאי להחזרי מע"מ ששילם בגין "חוב אבוד".

עוד קבע בית המשפט, כי יש להחזיר את החזרי המע"מ עבור חוב אבוד בערכים ריאליים היינו, בתוספת רבית והפרשי הצמדה. כדי לקבל החזר כאמור נדרשים מספר יסודות:

1. ביצוע העסקה.
2. הוצאת חשבונית
3. תשלום המע"מ לפי החשבונית.
4. כישלון התמורה
5. היות החוב חוב אבוד

ביום 20.11.00 פורסמו תקנות מתוקנות בעניין החזרי מע"מ בגין חובות אבודים כמפורט להלן:

1. א. הגדרות:
"הודעת זיכוי" - כמשמעותה בסעיף 23א להוראות מס הכנסה (ניהול פנקסי חשבונות) (מס' 2), התשל"ג-1973 (להלן - ההוראות);

"חוב אבוד" - סכום מס ששילם עוסק בעד עסקה, ושהוכח להנחת דעתו של המנהל (מנהל מע"מ), שהפך להיות אבוד.

ב. עוסק המוציא הודעת זיכוי, בשל חוב אבוד, יגיש למע"מ, בנוסף לה, הודעה בכתב שיצורפו לה מסמכים התומכים בעובדות המפורטות בהודעה, לרבות ציון הדוחות התקופתיים שבהם נכללות החשבוניות המתייחסות להודעת הזיכוי; בהודעה יפורטו כל אלה:

(1) פרטי העסקה שבשלה נוצר החוב;

(2) פעולות והליכים שנקט העוסק לגביית החוב;

(3) עובדות אחרות הנוגעות להודעה, שבשלהן הפך החוב לחוב אבוד;

ג. הוצאת הודעת הזיכוי והגשת הודעה כאמור בתקנת משנה (ב) ייעשו לאחר שחלפו שישה חודשים מהמועד שבו הוצאה חשבונית המס שבשלה נוצר החוב וכל עוד לא חלפו שלוש שנים מן המועד האמור (להלן - התקופה).

ד. במניין התקופה לא יבואו:

(1) פרק הזמן שבין יום הגשת תביעת חוב במסגרת הליכי פירוק או פשיטת רגל לבין יום מתן אישור המפרק או הנאמן לחלוקת דיבידנד סופי למבקש;

(2) פרק הזמן שבין יום הגשת תביעה לבית המשפט לגביית החוב ובין יום היות פסק הדין לפסק דין חלוט.

ה. עוסק ישמור ברשותו את העתק ההודעה כשהיא חתומה בחותמת "התקבלי" ממשד מס ערך מוסף כמשמעותו בתקנה 16 לתקנות מס ערך מוסף (רישום), התשל"ו - 1976.

ו. עוסק שאין בידו הודעה חתומה כאמור בתקנת משנה (ה) לא יהא רשאי להקטין את סכום המכירות ואת החיוב במס ערך מוסף.

2. (א) תקנות אלה יחולו לגבי הודעת זיכוי בשל חובות אבודים שהוצאה ביום פרסומן ואילך, היינו, 20.11.00.

(ב) על אף האמור בתקנת משנה (א) לגבי חובות אבודים שהחשבונית בשלהם יצאה לפני יום כ"ח בטבת התשס"א (1 בינואר 2000) לא תחול המגבלה הקבועה בתקנה 1א (ג) לתקנות אלה.

2. הוראות כלליות להוצאת הודעת זיכוי מס

עוסק רשאי להוציא הודעת זיכוי מס בהתמלא אחד התנאים הבאים (עפ"י סעיף 23 א' בהוראות מס הכנסה ניהול פנקסי חשבונות תשל"ג-1973):

2.1 הלקוח אישר בחתימתו על ההעתק שנותר במערכת החשבונות של העוסק את העובדה שקיבל את הודעת הזיכוי, או:

2.2 הודעת הזיכוי נשלחה בדואר רשום, עם אישור מסירה, לגבי סכום מכירה שהחיוב במע"מ עולה על 1,400 ₪. אישור המסירה יצורף להעתק הודעת הזיכוי שנותרה במערכת החשבונות, או:

2.3 נתקבל אישור שהודעת הזיכוי נתקבלה בפקסימיליה.

3. הגשת בקשה להחזר מס תשומות בגין חשבוניות מס שלא נכללו בספרי החשבונות

להלן שאלה ותשובה בנושא

השאלה:

בדוח שהוגש לרשויות מע"מ לא נכללו חשבוניות מס מספקים משנת 2021 עקב טעות. סך מס התשומות להחזר כ- 100,000 ₪. מדובר בכמה חשבוניות מס מ-100 ₪ ועד 80,000 ₪. כיצד מגישים בקשה לרשויות מע"מ להחזר מס תשומות ואילו מסמכים יש לצרף לבקשה?

התשובה:

ככלל, סעיף 38(א) לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 (להלן: "החוק") מתיר ניכוי מס על תשומות עד שישה חודשים מיום הוצאת חשבונית המס על ידי הספק. עם זאת, סעיף 116 לחוק עוסק בדחיית מועדים להכרה במס תשומות. המנהל רשאי להאריך את מועד הדיווח למרות האמור בסעיף 38(א) לחוק עד חמש שנים ממועד תאריך חשבונית המס.

במקרה זה יש להגיש בקשה למנהל מע"מ בתחנה שאליו שייך העוסק ולציין כדלקמן:

1. הבקשה הוגשה בהתאם לסעיף 116 לחוק בגין מספר חשבוניות מס שלא נכללו בספרי החברה בדוחות התקופתיים עד לשישה חודשים מיום הוצאתן.
2. לציין את סך התשומות.
3. לציין את הסיבה לכך שחשבוניות המס לא נכללו בתקופת הדיווח השוטפת שבה הן הוצאו.
4. לצרף את חשבוניות המס.

17. מס הכנסה – הוראות לגבי בני זוג שיש להם מקור הכנסה משותף

1) עפ"י תיקון מס. 199 לפקודת מס הכנסה מיום 30.12.2013 שתוקפו החל מ- 1 בינואר 2014 נקבע כי ניתן לעשות חישוב נפרד של המס לבני זוג שיש להם מקור הכנסה משותף, היינו – מקור הכנסה של בן זוג התלוי במקור ההכנסה של בן הזוג השני, רק אם התקיימו כל אלה:

א. יגיעתו האישית של כל אחד מבני הזוג נדרשת לייצור ההכנסה ממקור ההכנסה המשותף.

ב. כל אחד מבני הזוג מקבל הכנסה התואמת את תרומתו לייצור ההכנסה ממקור ההכנסה המשותף ועומדת ביחס ישיר לתרומתו לייצור ההכנסה כאמור.

i. אם ההכנסה מופקת בבית המגורים של בני הזוג – בית המגורים משמש, דרך קבע, את מקור ההכנסה המשותף ומרבית פעילות מקור ההכנסה האמור נעשית בבית המגורים.

2) אם יתברר כי נעשה חישוב נפרד שלא כדיון, עקב אי עמידה באחד התנאים הנ"ל תוטל סנקציה של קנס בשיעור 30% מגרעון המס שיווצר אם ייווצר כתוצאה מהדיווח שלא כדיון.

18. שינויים במס רכישה בגין רכישת זירות מגורים

במסגרת חוק ההסדרים לשנים 2013 – 2014 אושרו בין השאר שינויים משמעותיים במס רכישה בגין רכישת זירות מגורים, ובכל סוגיות הפטור ממס שבח במכירתן.

להלן שיעורי מס רכישה לגבי זירות מגורים לתושב ישראל מחיר בשקלים ושיעור המס-בתוקף בשנת 2022

דירה יחידה בידי יחיד תושב ישראל	
עד 1,805,545	0%
1,805,545-2,141,605	3.5%
2,141,605-5,525,070	5%
5,525,070-18,416,900	8%
מעל 18,416,900	10%
דירה נוספת בידי יחיד תושב ישראל	
עד 5,525,070	8%
מעל 5,525,070	10%

שיעורים אלה היו בתוקף עד 15/1/2023.

19. העברות כספים לחו"ל

העברות של תשלומים לתושבי חוץ מחו"ל באמצעות תאגידי בנקאיים מצריכות במקרים רבים אישור ניכוי מס במקור של פקיד שומה. זאת, למעט במקרים בהם נקבע כי תשלומים אלה פטורים מניכוי במקור. בשל ריבוי השקעות של ישראלים בחו"ל בשנים האחרונות, ההנחיה בדבר האישור על ניכוי מס במקור עיכב השקעות. במטרה להקל על תושבי ישראל המשקיעים בנכסים ובהלוואות בחו"ל, הודיעה רשות המסים, על "מסלול ירוק", במסגרתו מתאפשרת העברת התשלומים בפטור מניכוי מס במקור, באמצעות טופס הצהרה שימולא בסניף הבנק (או באופן מקוון במערכת הבנקאית), וזאת ללא צורך להגעה למשרדי רשות המסים לצורך קבלת האישור. המסלול הירוק מיועד לסוגי התשלומים הבאים: השקעה במניות חבר בני אדם, השקעה בנדל"ן בחו"ל, השקעה בנכסים אחרים בחו"ל (נכסים מוחשיים בלבד), מתן הלוואות לתושב חוץ ומתן הלוואות בעלים לחבר בני אדם.

20. התיישנות גביית חובות בביטוח לאומי

חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 159) – התיישנות גביית חובות בביטוח הלאומי

מבוא

ביום 6 באוגוסט 2014 פורסם בספר החוקים תיקון מס' 159 (להלן: "התיקון") לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995 (להלן: "חוק הביטוח לאומי"), אשר לפיו תחול התיישנות על גביית חובות על ידי המוסד לביטוח הלאומי, לאחר 7 שנים לכל היותר מהמועד לתשלומם (להלן: "תקופת ההתיישנות").

1. עובר לתיקון

- 1.1 חוק הביטוח הלאומי לא הגביל את המועד שבו המוסד לביטוח לאומי רשאי לדרוש את תשלום דמי הביטוח הלאומי ודמי ביטוח בריאות (להלן: "דמי ביטוח").
- 1.2 לפיכך, מבוטח עשוי לקבל דרישה לתשלום דמי ביטוח בחלוף שנים רבות מהמועד שבו נוצר החוב, כשכבר חלות עליו תוספות פיגורים.

2. התיקון

- 2.1 על פי התיקון תחול התיישנות על גביית חובות על ידי הביטוח הלאומי, כלומר הביטוח הלאומי יחויב לדרוש את תשלום דמי הביטוח **לכל המאוחר עד תום שבע שנים מהמועד לתשלום**.
- 2.2 אם לא נשלחה דרישה לתשלום החוב בתקופת ההתיישנות, ואם נשלחה אך לא ננקטו על ידי הביטוח הלאומי הליכי גביה או לא בוצע קיזוז בתוך שבע שנים ממועד הדרישה, לא ייגבו דמי הביטוח וכל חוב הנצמח מהם לרבות בדרך של קיזוז, ואי תשלום לא יפגע בזכויות לקצבה או לגמלה.
- 2.3 חלה חובת דיווח לביטוח לאומי או חובת רישום במרשמי הביטוח הלאומי שלא קוימה במועדה לגבי התקופה שבעדה נדרשים דמי הביטוח בהתאם להוראות חוק ביטוח לאומי, תתחיל תקופת ההתיישנות כמפורט להלן:
  - א. מהמועד שבו קוימה החובה או מהמועד בו קיבל הביטוח הלאומי את המידע לעניין החבות בדמי הביטוח, **לפי המוקדם**.
  - ב. במקרים בהם קביעת דמי הביטוח הלאומי תלויה בקביעת שומה סופית על ידי מס הכנסה, תחול תקופת ההתיישנות להימנות ממועד קביעת השומה הסופית על ידי מס הכנסה.

3. תחולת התיקון

- 3.1 תחילתו של התיקון החל **מיום 1 בינואר 2015** (להלן: "**יום התחילה**") והוא יחול על תשלום דמי ביטוח שהמועד לתשלום הינו ביום התחילה ואילך, וגם על דמי ביטוח שביום התחילה טרם חלפו שבע שנים מהמועד לתשלום.
- 3.2 לעניין תשלום דמי ביטוח שביום התחילה חלפו **שבע שנים וטרם חלפו שש עשרה שנים** מהמועד לתשלום, רשאי היה המוסד לביטוח הלאומי לשלוח דרישות חיוב רק עד **ליום 30 ביוני 2016** באמצעות הדואר.
- 3.3 אם לא נשלחה דרישת תשלום כאמור בסעיף 3.2 לעיל, לא ננקטו הליכי גבייה או לא בוצע קיזוז של החוב עד ליום 30 ביוני 2016, לא ייגבו דמי הביטוח וכל חוב הנצמח ממי שחייב בתשלום, לרבות בדרך של קיזוז, ואי תשלום לא יפגע בזכויות לקצבה או לגמלה על אף הוראות כל דין אחר.
- 3.4 דמי ביטוח וכל חוב הנצמח מהם, שהמועד לתשלום או המועדים החלופיים לתשלום, לפי העניין, קדמו ליום 1.1.1999 ועד יום 6.8.2014 ולא ננקטו הליכים לגבייתם לפי פקודת המסים (גבייה), או לא בוצע קיזוז, לא ייגבו, לרבות בדרך של קיזוז, ואי-תשלום לא יפגע בזכויות לקצבה או לגמלה, על אף הוראות כל דין אחר.

21. תיקוני מס במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית לשנות התקציב 2015 ו- 2016

א. תקציר

ביום 19 בנובמבר 2015 אישרה הכנסת בקריאה שניה ושלישית את חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2015 ו- 2016), התשע"ו – 2015 (להלן: "חוק ההתייעלות"), אשר במסגרתו נכללו, בין היתר, שינויים בחקיקת המס. בנוסף, אישרה הכנסת באותו יום בקריאה שניה ושלישית את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס. 207), התשע"ו - 2015 (להלן: "תיקון 207") אשר במסגרתו נכללו הוראות המאפשרות חילופי מידע לפי הסכם בין לאומי.

עיקרי הנושאים שנכללו בשני התיקונים לעיל:

- הארכת תקופת ההתיישנות להוצאת שומות ע"י פקיד השומה.
- מתן אפשרות להוצאת שומה חלקית בנושא מסוים.
- צמצום הטבת המס להפקדות לפנסיה למי שהכנסתו עולה על פי שתיים וחצי מההכנסה הממוצעת במשק (26,378 ₪ לחודש ב- 2022).
- נקודות זיכוי בגין ילדים למי שנישא לאלמן או לאלמנה.
- הוראת השעה המצמצמת את נקודות זיכוי לאקדמאיים הוארכה עד ליום 31 בדצמבר 2019.
- הוראת שעה למס שבח של 25% במקום חישוב לינארי בשל מכירת קרקעות ע"י יחידים המיועדות לבניית דירות מגורים.
- הרחבת חובת הגשת דיווחים באופן אלקטרוני והקטנת הקנסות על פיגור בהגשתם.
- הגשת דיווח מקוון של מעסיק למוסד לביטוח לאומי.
- החלפת מידע מהמוסד לאומי לרשות המסים.
- מיסוי משאבי טבע.
- הקלות ברישום קרקעות ביישובי מיעוטים ללא צורך בקבלת אישורים משלטונות מיסוי מקרקעין.
- חילופי מידע לפי הסכם בין-לאומי ולא רק מכח אמנות למניעת כפל מס.

ב. להלן פירוט לחלק מהתיקונים שבוצעו

1. **הארכת תקופת ההתיישנות להוצאת שומות ע"י פקיד השומה** – תוקנו הסעיפים 145, 152 ו- 167 לפקודת מס הכנסה, כך שפקיד השומה יהיה רשאי לבדוק את השומה ולקבוע שומה לפי מיטב השפיטה **בתוך 4 שנים** מתום שנת המס שבה נמסר לו הדוח במקום 3 שנים עד כה.

במקביל, תבוטל סמכות המנהל להאריך את תקופת ההתיישנות להוצאת שומה בשנה נוספת (מעבר ל-4 השנים).

בהתאם, יראו השגה כאילו התקבלה רק **בחלוף 4 שנים** (במקום 3 שנים) מתום שנת המס שבה נמסר הדוח (או שנה מיום הגשת ההשגה, כמאוחר) ואם היא על שומה שנערכה למי שלא הגיש דוח – בתום 5 שנים, ובמקביל בוטלה השנה הנוספת אשר בסמכות המנהל.

כמו כן, פקיד השומה רשאי לשום שומת ניכויים, כך שיינתנו לו 4 שנים (במקום 3 שנים) מתום שנת המס שבה הוגש דוח הניכויים השנתי האחרון של החייב (או תקופת ההתיישנות של שומת ההכנסה של אותו נישום, כמאוחר מביניהם).

תחילתם של התיקונים המפורטים לעיל על דוח שיש להגישו לגבי שנת המס 2013 ואילך.

2. **מתן אפשרות להוצאת שומה חלקית בנושא מסוים** – תינתן לפקיד השומה סמכות לקבוע לפי מיטב שפיטתו בשומה חלקית את סכום הכנסתו של נישום הנוגע לנושא אחד או יותר, וכן את הניכויים, הקיזוזים והפטורים המותרים מהכנסה על פי כל דין ואת המס שאותו נישום חייב בו, וכן כי לא יהיה בשומה חלקית זו בכדי לפגוע בסמכויות פקיד השומה לבצע שומה או בזכויות הנישום לגבי יתרת הכנסתו של הנישום. פקיד השומה יודיע לנישום על הנושא או הנושאים שבכוונתו לבחון בטרם יחליט אם לקבוע שומה חלקית. שומה חלקית ניתנת לקבוע פעם אחת בלבד לגבי אותה שנת מס. לסעיף זה לא נקבעה סעיף תחילה ספציפי ועל כן לא ברור האם הוא חל על דוחות מס שהוגשו טרם התיקון.

3. **צמצום הטבת המס להפקדות לפנסיה למי שהכנסתו עולה על פי שתיים וחצי מההכנסה הממוצעת במשק**

א. תקרת הטבת ניכוי מהכנסה בעד הפקדה לביטוח פנסיוני תופחת מארבע פעמים השכר הממוצע במשק לשתי פעמים וחצי השכר הממוצע במשק (26,378 ₪ לחודש). לפיכך על הפרשות מעסיק מעבר לתקרה הני"ל, ישולם מס על ידי המועסק.

ב. תיקון סעיף 47 לפקודת מס הכנסה, כך שגם במקרה שבו רק חלק מהשכר של עובד מבוטח, ההגבלה של הניכוי לשתי פעמים וחצי השכר הממוצע במשק (במקום ארבע פעמים) תחול גם על החלק שאינו מבוטח.

ג. תקרת הטבת הניכוי מהכנסה בשל הוצאה לרכישת ביטוח מועדף מפני אובדן כושר עבודה תעמוד על השכר הממוצע במשק בשנת המס מחולק ב- 4.8 במקום ב-3.

ד. תחילתם של התיקונים המפורטים לעיל ביום 1 בינואר 2016.

22. הטלת מס על בעלי 3 דירות ומעלה ("ריבוי דירות")

חוק "ריבוי דירות" בוטל ע"י בג"צ ועד כה לא חוקק חוק חדש בנושא (הטלת מס לכל מי שמחזיק מעל 2.49 דירות). ראה סעיף 9(10) לעיל בגין חוזר מס הכנסה לגבי מיסוי דירות.

23. תכנית חסכון לכל ילד

בחודש ינואר 2017 פתח הביטוח הלאומי תכנית חסכון אישית לכל אחד מילדכם, עד הגיעו לגיל 18.

תכנית החיסכון היא זכות של כל ילד בישראל, המאפשרת לו להתחיל את חייו הבוגרים עם סכום כסף התחלתי שייפתח בפניו הזדמנויות חדשות.

בתוכנית החיסכון יפקיד הביטוח הלאומי 52 ₪ מדי חודש לכל ילד, בנוסף לקצבת הילדים שימשיכו לקבל עבורו. הכסף יועבר לחיסכון ייעודי על שמו של הילד בקופת גמל להשקעה או בבנק, בהתאם לבחירתכם.

ההורים יוכלו להוסיף לחיסכון של כל ילד עוד 52 ₪ בחודש מקצבת הילדים, כך שסכום החיסכון יוכפל, ויעמוד על 104 ₪ בחודש.

עיקרי התוכנית

בתכנית החיסכון יופקדו תשלומים רטרואקטיביים ממאי 2015 עד דצמבר 2016, בהתאם לזכאות לקצבת ילדים בחודשים אלה.

כשימלאו לילד 18 שנים, יפקיד הביטוח הלאומי מענק בסך 522 ₪ לחיסכון. כספי החיסכון שנצברו יעמדו לרשות הילד, והוא יוכל למשוך אותם באישור ההורה.

אם כספי החיסכון לא יימשכו שיימלאו לילד 21 שנה, יפקיד הביטוח הלאומי מענק נוסף בסך 520 ₪ לחיסכון והילד יוכל למשוך את כספי החיסכון לפי החלטתו.

דמי הניהול על החיסכון ישולמו על ידי הביטוח הלאומי עד שהילד יגיע לגיל 21. לאחר גיל 21 ייגבו דמי הניהול מחשבון החיסכון.

בכל שנה ישלח הגוף שמנהל את החיסכון (הבנק או קופת הגמל להשקעה) דיווח על ההפקדות ורווחי התוכנית של כל אחד מהילדים.

רוצים להכפיל את סכום החיסכון?

ניתן להוסיף לחיסכון עוד 52 ₪ בכל חודש, ולהכפיל את סכום החיסכון של הילד.

בנוסף ל-52 ₪ שמפקיד הביטוח הלאומי בכל חודש, ניתן לחסוך לילד מינואר 2019 סכום נוסף של 52 ₪ מקצבת הילדים שמשולמת כך, שסכום החיסכון המצטבר יוכפל ויעמוד על 104 ₪ בחודש, ו-1,248 ₪ בשנה (במקום 624 ₪).

בחירה כזו, תעמיד לרשות הילד סכום כפול ומשמעותי בתום תקופת החיסכון, ותאפשר לו להתחיל את חייו הבוגרים בצורה עצמאית ונוחה יותר.

הסכום הנוסף יופקד לחיסכון של הילד בחודש שלאחר ביצוע הבחירה.

ניתן לבטל את הסכום הנוסף בכל שלב של התכנית.

24. החוק לצמצום השימוש במזומן

1. רקע

החוק לצמצום השימוש במזומן, התשע"ח-2019. (להלן: "החוק") נחקק במרץ 2018 בתוקף מ-1.1.2019 ומטרתו לצמצם את ההון השחור ולסייע במאבק בפעילות פלילית, לרבות פשיעה חמורה, העלמות מס, הלבנת הון ומימון טרור. החוק הוא תוצר של עבודת הוועדה לבחינת צמצום השימוש במזומן במשק הישראלי (להלן: "ועדת לוקר"), שהגישה ביולי 2014 את הדוח שלה. ועדת לוקר סברה כי בשל היות המזומן אנונימי, ולא ניתן לאתר את זהות המשתמשים בו, הדבר מאפשר לבצע בקלות פעילות מסחרית ופיננסית הרחק מעיני הרשויות ולכן באמצעות המזומן ניתן להעלים מס, להלבין הון ולממן פעילות טרור. לפיכך, המליצה הוועדה על מתווה לצמצום הדרגתי של השימוש במזומן ובאמצעי תשלום מבוססי נייר אחרים ובמקביל קידום והגדלת השימוש באמצעי תשלום אלקטרוניים. החוק כולל, בין היתר הגבלות על השימוש במזומן ובשקים וכן חובת תיעוד אמצעי תשלום ותקבול. ההגבלות חלות באופן גורף על כל אדם, תוך הבחנות נקודתיות על: עוסק, אדם שאינו עוסק, תייר, רו"ח ועו"ד בעת מתן "שירות עסקי ללקוח". בחוק נקבע כי יוטל עיצום כספי או קנס מנהלי על מפרי החוק, בהתאם לסיווגם וכן עונשי מאסר בשל מעשי מרמה, והכל כפי שיפורט בהמשך.

2. הגדרות מרכזיות בחוק

2.1 "עסקה" מכירה או קנייה של נכס או מתן שירות או קבלתו.

2.2 "מחיר העסקה" התמורה שהצדדים לעסקה הסכימו עליה בעבור הנכס או השירות, לרבות מס ערך מוסף, מס קנייה, בלו, וכן הוצאות הנלוות לעסקה שסוכמו עם מוכר הנכס או עם נותן השירות. לעניין זה-

2.2.1 אין זה משנה אם חלק מהתמורה שולם שלא במזומן אלא באמצעי אחר: דוגמה: עסקה לרכישת פסנתר ב 50,000 ₪ שולמה באופן הבא: 40,000 ₪ באשראי ו-10,000 ₪ במזומן. מחיר העסקה- 50,000 ₪.

2.2.2 במכירת מספר נכסים, לא יראו את המחיר המצטבר של כל הנכסים כמחיר של עסקה אחת, אלא אם כן הוסכם בין הצדדים על מכירתם בעת ובעונה אחת. דוגמה: אדם הניגש לחנות רהיטים ורוכש מספר פריטים יחדיו ומקבל הצעת מחיר כוללת על כל הפריטים שרכש. הרי ש"מחיר העסקה" כולל את המחירים של כל המוצרים יחדיו. לעומת זאת, במצב בו אדם מגיע מעת לעת ומבצע בכל פעם בנפרד רכישה של רהיט, כל רכישה תחשב כעסקה. פיצול מלאכותי של עסקה למספר עסקאות במטרה להתחמק ממגבלת הוראות החוק - מדובר במעשה מרמה אשר על ביצועו מוטל עונש מאסר.

2.2.3 בעסקה מתמשכת לקבלת שירות יראו כל תשלום שיש לשלם באופן תקופתי מעת לעת, כמחיר העסקה;

דוגמה: בהסכם עם עו"ד למתן שירות גלובלי על בסיס תשלום חודשי, ייחשב כל תשלום חודשי כעסקה נפרדת. לעומת זאת, בהסכם עם עו"ד למתן שירות לעניין ספציפי/חד פעמי (כגון: ליווי הסכם רכישה, טיפול בתביעה) מחיר העסקה יהיה הסך הכולל עבור אותו השירות, גם אם התמורה שולמה בתשלומים. יצוין כי יש להבחין בין עסקה מתמשכת לקבלת שירות לבין עסקת מכר בה נמכרים מוצר/מוצרים והסחורה מסופקת ללקוח מעת לעת. במקרה האחרון מדובר בעסקה אחת ו"מחיר עסקה" אחד (הכולל את כל הרכיבים הנלווים שסוכמו במסגרת העסקה) ולא נראה בכל משיכת סחורה כעסקה נפרדת.

2.2.4 במכר של זכות שכירות שהתמורה משולמת מעת לעת, לא לשיעורין, יראו כל תשלום שיש לשלם כמחיר העסקה ;

2.2.5 פעולה בנקאית ובכלל זה הפקדה, משיכה, העברה או המרה של מזומן, אינה מצויה תחת ההגבלות.

הבהרות לעניין "מחיר העסקה":

- בעסקה בה ישנם מספר רוכשים/מוכרים "מחיר העסקה" לא יפוצל ביניהם.
- בעסקת מכר של נכס (להבדיל משירות) כאשר התמורה משולמת בתשלומים יראו את מחיר העסקה כמחיר הכולל של כל התשלומים.

2.3 "עוסק" מי שמוכר נכס או נותן שירות במהלך עסקיו, לרבות מלכ"ר.

2.4 "אדם שאינו עוסק" לרבות עוסק שלא במסגרת עסקו.

2.5 "תשלום במזומן" סכום המשולם או הניתן במזומן, למעט סכום הנמוך מבין אלה :

2.5.1 סכום בשיעור של 10% ממחיר העסקה, מסכום המתנה, מסכום התרומה או מסכום ההלוואה.

2.5.2 סכום של 11,000 ₪ או 50,000 ₪, לפי העניין.

דוגמה : מחיר העסקה הוא 30,000 ₪ ושולם לעוסק 20,000 ₪ במזומן.
התשלום במזומן הוא 17,000 ₪ ומחושב כך : 20,000 ₪ פחות (הנמוך מבין 11,000 ₪ או 30,000 * 10%).

3. הוראות החוק לגבי עוסק

3.1 הגבלות על השימוש במזומן (סעיף 2 לחוק).

3.1.1 לא ייתן ולא יקבל תשלום במזומן, במסגרת עסקו, בעסקה מעל 11,000 ₪.

3.1.2 לא יקבל תשלום במזומן מתייר במסגרת עסקו, בעסקה מעל 55,000 ₪.

3.1.3 לא ייתן ולא יקבל תשלום במזומן כשכר עבודה, כתרומה, או כהלוואה בסכום העולה על 11,000 ₪, למעט הלוואה הניתנת על ידי גוף פיננסי מפוקח.

3.1.4 לא ייתן ולא יקבל תשלום במזומן כמתנה בסכום העולה על 50,000 ₪.

3.1.5 החל מחודש אוגוסט 2022 יופחת תקרות הסכומים בחוק לצמצום השימוש במזומן. הסכום המירבי שיותר לתשלום במזומן יעמוד על 6,000 ₪ (במקום 11,000 ₪, ובין אנשים פרטיים יעמוד על 15,000 ₪ במקום 50,000 ₪ (למעט בעת רכישת רכב – נשאר 50,000 ₪).

טבלה 1: הגבלות על השימוש במזומן לעוסק:

ההגבלה תחול כש"מחיר העסקה" גבוה מ-	סוג הפעולה עליה חלה ההגבלה במזומן	ה"תשלום במזומן" בוצע עבור:
11,000 ₪ (מ- 8/22 6,000 ₪)	לתת ולקבל	עסקה במסגרת עסק
55,000 ₪ (מ- 8/22 30,000 ₪)	לקבל	עסקה עם תייר במסגרת העסק
11,000 ₪ (מ- 8/22 6,000 ₪)	לתת ולקבל	שכ"ע, תרומה, הלוואה חריג: ההגבלה לא תחול על הלוואה שנותן גוף פיננסי מפקח מתנה
50,000 ₪ (מ- 8/22 15,000 ₪)	לתת ולקבל	

3.2 הגבלות על השימוש בשקים (סעיף 4 לחוק)

3.2.1 לא ייתן ולא יקבל תשלום בשיק במסגרת עסקו עבור: עסקה/ שכר עבודה/ תרומה/ הלוואה/ מתנה, בלי ששם מקבל התשלום נקוב בשיק, כנפרע או כנסב, לפי העניין.

3.2.2 לא יסב שיק ולא יקבל נסב שיק מוסב בלי ששמו ומספר זהותו של המסב נקובים בשיק.

טבלה 2: הגבלות על השימוש בשיק לעוסק:

הפרה כשסכום השיק גבוה מ-	סוג הפעולה עליה חלה ההגבלה בשיק	התשלום בשיק בוצע עבור:
כל סכום	לתת ולקבל	עסקה, שכ"ע, תרומה, הלוואה, מתנה במסגרת העסק, בלי ששם מקבל התשלום בשיק נקוב בשיק כנפרע או כנסב, לפי העניין
כל סכום	להסב שיק ולקבל שיק מוסב, בלי ששמו ומספר זהותו של המסב נקובים בשיק	כל פעולה

3.3 חובת תיעוד אמצעי התשלום (סעיף 29 לחוק)

בסעיף 29 לחוק נקבע כי על עוסק לתעד את אמצעי התקבול והתשלום. כמו כן, ניתנה למנהל רשות המסים הסמכות לקבוע הוראות ספציפיות לעניין חוק זה. לפיכך תיעוד נאות לעניין החוק יתבצע כמפורט להלן:

תיעוד תקבולים: סעיפים 5-7 וסעיפים 11-12 להוראות מס הכנסה (ניהול פנקסי חשבונות) התש"לג - 1973 (להלן: "ההוראות") עוסקים באופן תיעוד התקבולים. סעיף 5 להוראות מפרט את הפרטים אותם יש לכלול בקבלה. בין היתר, בסעיף 5 (א)(6) מצוין כי יש לרשום את מהות התקבול. לעניין זה מהות התקבול משמע אמצעי התקבול. כעולה מכך ציון אמצעי התקבול בקבלה (או בחשבונית מס קבלה), בספר פדיון יומי, בספר תקבולים, בספר קופה ובספר תקבולים תשלומים לפי הנדרש, יהווה מילוי הדרישה לתיעוד אמצעי התקבול כנדרש בסעיף 29 לחוק.

תיעוד תשלומים: היות ובגין כל תקבול יוצאת קבלה ונמסרת למשלם (סעיף 6 (ד)) ובתוך הקבלה מפורט אמצעי התקבול כאמור לעיל, יראו בשמירת הקבלה (תיעוד החוץ) תיעוד נאות לעניין סעיף 29 לחוק. במידה ואין פירוט בקבלה, כאמור לעיל, יראו ברישום התשלום בספר כרוך אחר כרישום נאות לעניין סעיף 29 לחוק. בנוסף, במקרים בהם נדרש רישום בספר תקבולים תשלומים יש צורך לפרט גם בספר זה את אמצעי התשלום. יש לציין כי כל פירוט של אמצעי התשלום יכלול את הפרטים לזיהויים: מזומן: סוג המטבע. שיק: מספרו, שם הבנק ומספר החשבון עליו נמשך. אשראי: סוג, מספר כרטיס, שם בעל הכרטיס, שם הבנק מספר חשבון. אחר: כל הפרטים הנדרשים לשם זיהוי אמצעי התשלום ומשלמו.

3.4 הסנקציה על הפרה של עוסק – עיצום כספי

- שיעור העיצום הכספי נגזר מסכום ההפרה.
 סכום ההפרה הינו: סכום ה"תשלום במזומן" התשלום בשיק או התשלום בשיק המוסב - ללא הפרטים הנדרשים, התקבול או התשלום ללא התיעוד.
- אם סכום ההפרה עד 25,000 ₪ - שיעור העיצום הוא 15% (מאוגוסט 2022 – 10%).
  - אם סכום ההפרה מעל 25,000 ₪ ועד 50,000 ₪ - שיעור העיצום הוא 20% (מאוגוסט 2022 – 15%).
  - אם סכום ההפרה מעל 50,000 ₪ - שיעור העיצום הוא 30% (מאוגוסט 2022 – 25%).

דוגמה לחישוב העיצום:

נתון: מחיר העסקה 30,000 ₪. שולם 20,000 ₪ במזומן.

פתרון: "תשלום במזומן":

$$20,000 \text{ פחות } 3,000 \text{ (הנמוך מבין } 11,000 \text{ ו- } 30,000 * 10\%) = 17,000$$

$$\text{סכום העיצום הכספי: } 17,000 * 15\% = 2,550 \text{ ₪.}$$

4 הוראות החוק לגבי עו"ד ורו"ח במסגרת מתן שירות עסקי ללקוח (סעיף 2 (ו) לחוק)

בנוסף על האמור בסעיף 3 לעיל, עו"ד ורו"ח לא יקבלו במסגרת מתן "שירות עסקי" ללקוח סכום במזומן:

- מעל 11,000 ₪ - מעוסק (במסגרת עסקו). (מ- 8/22 6,000 ₪)
- מעל 50,000 ₪ - מאדם שאינו עוסק. (מ- 8/22 15,000 ₪)

טבלה 3: ההגבלות על השימוש במזומן לעו"ד ורו"ח:

הפרה כשהסכום במזומן גבוה מ-	מה הפעולה עליה חלה הגבלה במזומן	הסכום במזומן בוצע עבור:
11,000 ₪ (מ- 8/22 6,000 ₪)	לקבל	מתן "שירות עסקי" ללקוח שהוא עוסק (במסגרת עסקו)
50,000 ₪ (מ- 8/22 15,000 ₪)	לקבל	מתן "שירות עסקי" ללקוח שהוא אדם שאינו עוסק

4.1 הגדרת "שירות עסקי" (לפי סעיף 8 לחוק איסור הלבנת הון):

כל אחת מהפעולות הבאות:

- קנייה, מכירה או חכירה לדורות של נכסי דלא נידי.
- קנייה או מכירה של עסק.

- ניהול נכסי הלקוח, ובכלל זה ניהול כספים, ניירות ערך ונכסי דלא נייד, וכן ניהול חשבונות של לקוח בתאגיד בנקאי (או באחד מהגופים המנויים בפרטים 1-4 ו-6 לתוספת השלישית של חוק איסור הלבנת הון, תש"ס-2000).
- קבלה, החזקה או העברה של כספים לצורך הקמה או ניהול של תאגיד.
- הקמה או ניהול של תאגיד, עסק או נאמנות לאחר.

4.2 הסנקציה על הפרה של עו"ד ורו"ח במסגרת מתן שירות עסקי – קנס מנהלי
 גובה הקנס המנהלי יקבע על פי תקנות העבירות המנהליות (קנס מנהלי - צמצום השימוש במזומן), אשר יותקנו בעתיד הקרוב.

5 הוראות החוק לגבי אדם שאינו עוסק

5.1 הגבלות על השימוש במזומן (סעיף 2 לחוק)

- לא יקבל תשלום במזומן עסקה מעל 50,000 ₪ (מ- 8/22 15,000 ₪).
- לא ייתן תשלום במזומן לעוסק, בעבור עסקה במהלך של העוסק כשמחיר העסקה גבוה מ- 11,000 ₪ (מ- 8/22 6,000 ₪).
- לא ייתן תשלום במזומן לאדם שאינו עוסק, בעבור עסקה, כשמחיר העסקה גבוה מ- 50,000 ₪ (מ- 8/22 15,000 ₪).
- לא ייתן ולא יקבל תשלום במזומן כשכר עבודה, כתרומה, או כהלוואה בסכום הגבוה מ- 11,000 ₪ (מ- 8/22 6,000 ₪).
- לא ייתן ולא יקבל תשלום במזומן כמתנה בסכום הגבוה מ- 50,000 ₪ (מ- 8/22 15,000 ₪).

טבלה 4: ההגבלות על השימוש במזומן לאדם שאינו עוסק:

ההגבלה תחול כש"מחיר העסקה" גבוה מ-	סוג הפעולה עליה חלה ההגבלה במזומן	ה"תשלום במזומן" בוצע עבור:
50,000 ₪ (מ- 8/22 15,000 ₪)	לקבל	עסקה (עם עוסק/אדם שאינו עוסק)
11,000 ₪ (מ- 8/22 6,000 ₪)	לתת	עסקה עם עוסק במהלך עסקו של העוסק
50,000 ₪ (מ- 8/22 15,000 ₪)	לתת	עסקה עם אדם שאינו עוסק
11,000 ₪ (מ- 8/22 6,000 ₪)	לתת ולקבל	שכ"ע, תרומה, או הלוואה
50,000 ₪ (מ- 8/22 15,000 ₪)	לתת ולקבל	מתנה

5.2 הגבלות על השימוש בשיקים (סעיף 4 לחוק)

- 5.2.1 לא יקבל תשלום בשיק בסכום העולה על 5,000 ₪ בעבור עסקה/שכר עבודה/תרומה/הלוואה/מתנה, בלי ששמו נקוב בשיק כנפרע או כנסב, לפי העניין.
- 5.2.2 לא ייתן לעוסק במסגרת עסקו, תשלום בשיק בעבור עסקה/שכר עבודה/תרומה/הלוואה/מתנה, בלי ששם העוסק נקוב בשיק כנפרע או כנסב, לפי העניין.
- 5.2.3 לא ייתן לאדם שאינו עוסק תשלום בשיק בסכום העולה על 5,000 ₪ בעבור עסקה/שכר עבודה/תרומה/הלוואה/מתנה, בלי ששם מקבל התשלום נקוב בשיק כנפרע או כנסב, לפי העניין.

5.2.4 לא יסב שיק ולא יקבל נסב שיק מוסב, בלי ששמו ומספר זהותו של המסב נקובים בשיק.
טבלה 5 : ההגבלות על השימוש בשיק לאדם שאינו עוסק :

הפרה כשסכום השיק גבוה מ-	סוג הפעולה עליה חלה ההגבלה בשיק	התשלום בשיק בוצע עבור :
5,000 ₪	לקבל	עסקה, שכ"ע, תרומה, הלוואה, מתנה, בלי ששמו נקוב בשיק כנפרע או כנסב לעוסק, במסגרת עסקו, עבור :
כל סכום	לתת	עסקה/שכ"ע/תרומה/הלוואה/מתנה, בלי ששם העוסק נקוב בשיק כנפרע או כנסב
5,000 ₪	לתת	לאדם שאינו עוסק, עבור :
כל סכום	להסב שיק ולקבל שיק מוסב, בלי ששמו ומספר זהותו של המסב נקובים בשיק	עסקה/שכ"ע/תרומה/הלוואה/מתנה, בלי ששם מקבל התשלום נקוב בשיק כנפרע או כנסב
		כל פעולה

5.3 הסנקציה על הפרה של אדם שאינו עוסק – קנס מנהלי
 גובה הקנס המנהלי יקבע על פי תקנות העבירות המנהליות (קנס מנהלי-צמצום השימוש במזומן) אשר יותקנו בעתיד הקרוב.

5.4 יש לציין לבסוף כי החוק החרג לתקופה של 3 שנים, דהיינו עד 31.12.2021 עסקאות שבוצעו במזומן עם תושבי האזור או תושבי המועצה הפלסטינאית (ישנו מנגנון של דיווח על עסקאות של למעלה מ- 50,000 ₪).

25. חובת דיווח לרשות המסים על מקורות המימון לרכישת מקרקעין

בחוק לצמצום השימוש במזומן התשע"ח 2019 (להלן: "החוק"), שנכנס לתוקף ב- 1.1.2019 סעיף 30 (א) לחוק, הקובע כי רוכש זכויות במקרקעין החייב בהגשת הצהרה לפי סעיף 73 לחוק מיסוי מקרקעין יחויב לכלול בהצהרתו לרשות המיסים על רכישת המקרקעין את הפרטים הבאים:

1. פרטים לעניין אמצעי התשלום שבו שולמה התמורה בעד המקרקעין, לרבות אסמכתאות שידרשו על ידי המנהל.

2. הצהרה שבמועד ההצהרה טרם ידוע לו מה יהיו מקורות המימון.

לעניין הצהרה המפורטת בסעיף 2 לעיל, סעיף 30 (ג) לחוק נקבע כי רשות המסים תאפשר לרוכש להשלים את הפרוט לגבי מקורות המימון לרכישת המקרקעין תוך 6 חודשים מקבלת הדירה, וזאת בהתחשב בכך שלעיתים הרוכש אינו יודע מה יהיו מקורות המימון במועד החתימה על הסכם הרכישה.

לאור האמור בסעיף 30 (ב) לחוק, הקובע כי "אישור מיסים" לפי סעיף 16 (א) לחוק מיסוי מקרקעין לצורך רישום הזכויות בפנקס המקרקעין יינתן רק במילוי הדיווח לפי סעיף 30 (א)

לחוק, עולה השאלה – האם בפרקטיקה המנהל יסתפק בדיווח במועד החתימה על כך שהרוכש לא יודע מה יהיו מקורות המימון לצורך מתן אישור מיסים.

לאור העובדה כי קיום הסכמים במקרקעין תלויים ברישום זכויות במקרקעין לצורך השלמתן, ראוי שרשות המיסים תבהיר לציבור שאישור המיסים יינתן על ידי המנהל כבר במועד הגשת ההצהרה כאמור לפי סעיף 30 (א) לחוק, גם אם הדיווח על מקורות המימון טרם הושלם.

יצוין שממילא כבר תקופה ארוכה הבנקים מבקשים מהרוכשים את הפרוט מקורות המימון לרכישת מקרקעין וזאת לפני העברת התמורה לחשבון המוכר, ואף דורשים אסמכתאות לתמוך בהסברים האמורים, במיוחד כשמדובר בסכומים המשולמים במזומן, וזאת לאור ההוראות הקבועות בחוק אישור הלבנת הון והצווים מכוחם ומכח ההוראות ניהול תקין של בנק ישראל.

בנוסף לאמור, נוסח החוק מעורר וצפוי לעורר סוגיות ובעיות קשות בישומו על ידי ציבור העוסקים והציבור הפרטי, היכולים למצוא עצמם עוברים על החוק בעל כורחם.

26. סיוע ממשלתי בעקבות משבר הקורונה

1. מדינת ישראל, באמצעות רשות המיסים, קיבלה החלטות לתמוך ככל הניתן במענקים והטבות, לעסקים, לעצמאים, לשכירים בעלי שליטה בחברת מעטים, למובטלים לעידוד התעסוקה, וכן סיוע בתשלומי ארנונה לעסקים – לכל מי שנפגע בשל התפרצות נגיף הקורונה, וזאת לתקופה מ- 3/2020 עד 6/2021.

2. ביום 15.11.2020 פורסמו תקנות מס הכנסה (פחת מואץ בתקופת התמודדות עם נגיף הקורונה) (הוראת שעה) התשפ"א 2021, לפיהם, מי שרכש ציוד, לרבות מכוונות ורכב עבודה שאינו משאית, בתקופה שמיום 1/9/2020 עד יום 30/6/2021, רשאי לבקש בעד אותו ציוד פחת בשיעור כפול משיעור הפחת הרגיל.

3. ביום 2022 פורסם חוק מענק לעסקים בשל ההשפעה הכלכלית של התפשטות זן האומיקרון שלו כנגיף הקורונה החדש (הוראת שעה) התשפ"ב 2022 – בגין החודשים ינואר – פברואר 2022.

27. פטור ממס לעיוור ונכה

סעיף 9(5) לפקודת מס הכנסה מעניק פטור ממס הכנסה בתנאים המפורטים בסעיף למי שנקבעה לו נכות בהתאם לכללים שבסעיף (להלן "נכות מזהה"). ביום 15.11.2021, בתיקון מספר 257 לפקודה תוקן הסעיף ונערכה בו הבחנה בין נכים שזכאים לתגמול חודשי לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום) התשי"ט- 1959 או לפי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל- 1970, (להלן: "תגמול חודשי") לגביהם יחול סעיף 9(5)(א) לבין מי שאינם זכאים לתגמול כאמור, לגביהם יחול סעיף 9(5)(א1).

התיקון חל על הכנסה מיגיעה אישית שהופקה החל מיום – 1.1.2022.

להלן עיקרי התיקון, הוראות תחולה ומעבר למי שנקבעה נכותו לתקופה של 365 יום ומעלה:

1. סעיף 9(5)(א1) יחול על עיוור או נכה שאינם זכאים ל"תגמול חודשי". לגביהם חלו השינויים הבאים:

1.1 תקרת הפטור:

תקרת הפטור להכנסה מיגיעה אישית למי שנקבעה לו נכות לתקופה של 365 ימים או יותר ואינו זכאי ל"תגמול חודשי" לשנת המס 2022 תעמוד על 409,200 ₪.

1.2 אופן קביעת שיעור ה"נכות המזכה":

1.2.1 למי שנקבעה לו נכות של 90% לפחות והנכות נקבעה מחמת שלקה באיברים שונים והאחוז הנ"ל הוא תוצאה של חישוב מיוחד של הליקוי באברים השונים, נדרש שתקבע נכות בשיעור של 40% לפחות בשל אחד הליקויים.

1.2.2 בחישוב אחוזי הנכות כאמור, לא נדרש שאחוזי הנכות בחישוב אריתמטי יהיו 100% לפחות. כלומר יינתן הפטור אף אם חיבור אריתמטי של סעיפי הליקוי נמוך מ-100%.

2. סעיף 9(5)(א) יחול על עיוור או נכה הזכאים ל"תגמול חודשי" ללא קשר לחוק לפיו נקבעה נכותו המזכה:

תקרת הפטור:

תקרת הפטור להכנסה מיגיעה אישית למי שנקבעה לו נכות לתקופה של 365 ימים או יותר וזכאי ל"תגמול חודשי" במשך כל שנת המס, תעמוד על 628,800 ₪ בשנת 2022. היה זכאותו ל"תגמול חודשי" אינה לשנת מס מלאה, ותקופת נכותו עולה על תקופת הזכאות ל"תגמול חודשי", תחושב תקרת פטור משוקללת עם תקרת הפטור של 409,200 ₪, בהתאם ליחסיות החודשים.

3. חישוב ההכנסה הפטורה:

3.1 חישוב ההכנסה הפטורה לנכה בשנת 2022 ואילך יהיה בהתאם לתקרה החדשה והמעודכנת (409,200 ₪) כאשר אינו זכאי כלל ל"תגמול חודשי".

3.2 נכה המציג אישור על קבלת "תגמול חודשי" לצמיתות, או שהוא זכאי לתגמול במשך כל שנת המס, חישוב הפטור יתבסס על התקרה של 628,800 ₪.

3.3 נכה המציג אישור על קבלת "תגמול חודשי" זמני לתקופה המסתיימת במהלך שנת המס, חישוב הפטור ייעשה לפי התקרות הרלוונטיות באופן יחסי לחודשי הזכאות.

3.4 בכל מקרה בו הנכות קצרה מ-365 יום אין שינוי בהוראות הסעיף.

28. הגדלת סכום ההכנסה המרבית לעניין זכאות לקצבת אזרח ותיק (זיקנה), לנשים ולגברים

1. עפ"י החוק האמור בסעיף 38 לעיל, החל מינואר 2022 הוגדל סכום ההכנסה המרבית שאותם רשאים מבוטחים (נשים וגברים) להשתכר בין גיל הפרישה (גברים 67, נשים 62-65 לפי לעיל) לגיל הזכאות, שהינו גיל 70 לגברים ולנשים (שעד אליו יש מבחני הכנסה לזכאות לקיצבה על פי החוק).
2. להלן הסכומים המתוקנים:

1. בשנת 2022 סכום ההכנסה המרבית ליחיד ללא תלויים יהיה 6,750 ₪ לחודש (63.97% מהשכר הממוצע במשק), ועם תלוי אחד הסכום יהיה 9,000 ₪ לחודש (85.3% מהשכר הממוצע במשק).
2. החל מיום 1.1.2023 ואילך סכום ההכנסה המרבית ליחיד ללא תלויים יהיה 7,750 ₪ לחודש (73.45% מהשכר הממוצע במשק) וליחיד עם תלוי אחד 10,333 ₪ לחודש (97.93% מהשכר הממוצע במשק).

29. תכנוני מס החייבים בדיווח למס - הכנסה

נוסף על הגשת דוח שנתי, קיימת חובה בהגשת דוח שכולל תכנוני מס החייבים בדיווח, ייתכן שפקיד השומה יוציא שומה פרטנית על תכנון המס, ולא על כל הדוח השנתי.

לעניין זה חלות תקנות מס הכנסה (תכנון מס החייב בדיווח), התשס"ז-2006

להלן נפרט כמה תכנונים:

1. תשלום דמי ניהול מאדם לקרובו בסכום כולל של 2 מיליוני ש"ח, והכול אם בגין התשלום האמור פחתה חבות המס של המקבל.
2. מכירת נכס לקרוב שנוצר בה הפסד בסכום של 2 מיליוני ש"ח, שקוזזו כולו או חלקו משנת המכירה, או עד 24 חודשים ממועד המכירה.
3. מכירת נכס, לאחר שהנכס הועבר למוכר בפטור, או שהנכס נמכר ויצר הפסד בסכום של 2 מיליוני ש"ח הניתן לקיזוז.
4. מכירת נכס, לאחר שהנכס הגיע בפטור ממס ונמכר בתוך שלוש שנים, וכנגד הרווח שנוצר קוזז הפסד בסכום שלא פחת מ-2 מיליוני ש"ח.
5. מחילת חוב לקרוב, בתנאי שהמחילה היא בסכום של 1 מיליון ש"ח לפחות, ובעקבות המחילה פחת סכום החבות במס.
6. סגירת חוב של בעל עניין מהותי בסכום של 1 מיליון ש"ח ברבעון האחרון של השנה, ומשיכתו מיד בתחילת הרבעון של השנה שלאחר מכן.
7. רכישת אמצעי שליטה בחברה והמחאת הלוואות בעלים של מוכר המניות לרוכש המניות.
8. רכישת 50% ממניות החברה במהלך תקופה של 24 חודשים, אם לחברה הנרכשת יש הפסד של 3 מיליוני ש"ח.

9. רכישת 25% מהון המניות של חברה זרה שאינה מדינה גומלת, אם שיעור המס במדינה הזרה נמוך מ-20%.
10. רכישת חברה זרה במדינה שאינה גומלת, שמרבית נכסיה בישראל וכו'.
11. תשלום מחברה משפחתית לבעל מניות מייצג, שבעקבות התשלום נוצר הפסד לבעל המניות המייצג.
12. עסקת תמורות במקרקעין.
13. קבוצות בנייה.
14. החזקה של מלכ"ר או של מוסד כספי בעוסק. בתקנות יש פירוט על מי שאמור לדווח על התכנון. כאמור, מוטל קנס בגין אי הגשת דיווח.
- הקנס בגין תכנון מס החייב דיווח יהיה כמובן המס שרצו לחסוך, ונוסף על כך 30% מחיסכון המס שרצו להרוויח.